

สถานศึกษานำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2567

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชาราษฎร์สามัคคี)
ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เขตพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญที่เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการบริหารจัดการ โดยเน้นการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) ในฐานะสถานศึกษานำร่องจึงได้จัดทำแผนพัฒนานวัตกรรมขึ้น เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาอย่างเป็นระบบ และสามารถประเมิณผลได้อย่างต่อเนื่อง

แผนพัฒนานวัตกรรมสถานศึกษาฉบับนี้ มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และการบริหารจัดการที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง ชุมชน และภาคีเครือข่ายในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน โดยอิงหลักคิด “โรงเรียนเปลี่ยน เรียนรู้เปลี่ยน เด็กไทยเปลี่ยน” ที่เน้นการทดลองนวัตกรรมตามบริบทท้องถิ่นอย่างสร้างสรรค์และยืดหยุ่น

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า แผนฉบับนี้จะเป็นแนวทางสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และสามารถต่อยอดเป็นต้นแบบในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อขยายผลสู่การพัฒนาทางการศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
๑. ข้อมูลสถานศึกษา	๑
๒. ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์พื้นที่นวัตกรรม	๘
๓. ความสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน/จุดเน้นของโรงเรียน	๑๑
๔. หลักการและเหตุผล	๑๗
๕. วัตถุประสงค์	๑๘
๖. เป้าหมาย	๑๘
๗. ขั้นตอนการดำเนินการ	๑๙
๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๒๑
๙. งบประมาณ	๒๒
๑๐. รายละเอียดในการใช้งบประมาณ	๒๒
๑๑. ระยะเวลาในการใช้งบประมาณ	๒๕
๑๒. การวัดและประเมินผล	๒๕
ภาคผนวก	๒๖

ชื่อแผนงาน : โครงการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

หน่วยงานที่รับผิดชอบ : โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)

ผู้รับผิดชอบโครงการ : นางภัทรนันท์ ชันท์ท้าว

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)

ระยะเวลาดำเนินการ : ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ - มีนาคม ๒๕๖๘

ลักษณะโครงการ : ☐ โครงการต่อเนื่อง ☒ โครงการใหม่

๑. ข้อมูลสถานศึกษา

๑.๒ ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน

ชื่อโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี รหัสไปรษณีย์ ๓๔๑๔๐ สังกัด เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานีเขต ๑ เปิดสอนระดับชั้นอนุบาล ๒ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ รวม ๘ ห้อง มีเนื้อที่ ๖ ไร่ ๔๖ ตารางวา เขตพื้นที่บริการ ๑ หมู่บ้านคือ บ้านบกหมู่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

๑.๒ ประวัติโรงเรียนโดยย่อ

โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ โดยชาวบ้านและผู้ปกครองนักเรียน ตลอดจนเจ้าอาวาสวัดบ้านบกในขณะนั้นได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์ เพื่อก่อสร้างอาคารเรียนชั่วคราว เพื่อแก้ปัญหาความเดือดร้อนที่ลูกหลานไม่มีที่เรียนโดยมี นางพา วงศ์ทิ บริจาคที่ดินเนื้อที่ ๖ ไร่ ๔๖ ตารางวา มอบให้เป็นสถานที่ตั้งของโรงเรียน มีนายบุญทอง จอมหงษ์ เป็นผู้บริหารโรงเรียนตำแหน่งครูใหญ่ และ สิบเอกสมาน แก้วพวงงาม เป็นครูสายผู้สอน

ปีพุทธศักราช ๒๕๒๓ ถึงปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ โรงเรียนได้รับงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียน แบบ ป.๑.ช. จังหวัด ๔ ห้องเรียน ส้วม และบรรจุข้าราชการครูให้มาปฏิบัติหน้าที่จำนวน ๓ คน

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๒ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ถูกไฟไหม้ อาคารเรียน อาคารประกอบเสียหายหมดทุกหลัง ต่อมาผู้มีใจบุญคือมูลนิธิร่วมกตัญญูนำโดยคุณบิณฑ์ บันลือฤทธิ์ มอบเงินสร้างอาคารเรียน สปข.๑๐๒/๒๖ ขนาด ๔ ห้องเรียน จำนวน ๑ หลัง ชาวบ้านและผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสร้างโรงอาหาร ๑ หลัง สร้างอาคารเอนกประสงค์ ๑ หลัง ห้องน้ำห้องส้วม ๑ หลัง โดยมีนายสมศักดิ์ ธรรมสาร เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน นายสมศักดิ์ ธรรมสาร ลาออกจากราชการมีผลการลาออกจากราชการ เมื่อ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๓

ปีพุทธศักราช ๒๕๖๔ นายจันทร์ จันทะยา รับแต่งตั้งในตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) โดยดำรงตำแหน่งในปีการศึกษา ๒๕๖๔ ถึงปีการศึกษา ๒๕๖๖ และได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านยาง อำเภอดอนมดแดง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๗

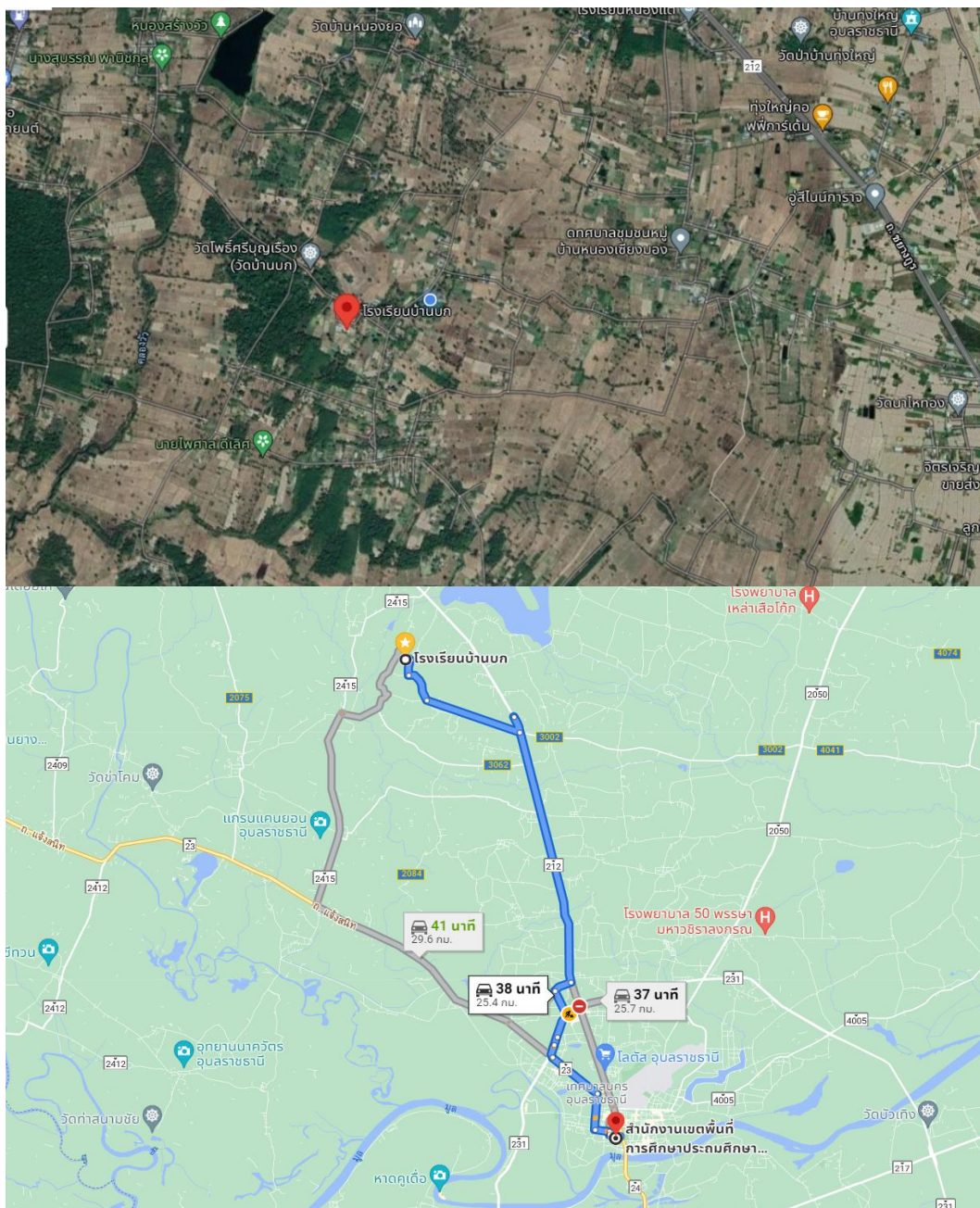
ปีพุทธศักราช ๒๕๖๘ วันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๖๘ หลวงปู่เฉลิม ธัมมธโร เจ้าอาวาสวัดป่าภูแบก จังหวัดเลย บริจาคที่ดินเป็นที่ดินเนื้อที่ ๕ ไร่ มอบให้กับโรงเรียนทำให้มีเนื้อที่เพิ่มขึ้นเป็น ๑๑ ไร่ ๔๖ ตารางวา (ซึ่งเนื้อที่ ๕ ไร่ ยังไม่ขึ้นเป็นที่ราชพัสดุ)

ปัจจุบันโรงเรียนจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๒ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ รวม ๘ ห้องเรียน มีข้าราชการครูทั้งสิ้น ๓ คน พนักงานราชการ ๒ คน ครูอัตราจ้าง ๓ คน เจ้าหน้าที่ธุรการ

๑ คน นักการภารโรง ๑ คน โดยมีนางภัทรนันท์ ชันทีท้าว ตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)

๑.๓ ที่ตั้งสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ตั้งอยู่ที่หมู่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยตั้งอยู่ในที่ราชพัสดุหมายเลข อบ.๙๒๕ มีพื้นที่ทั้งหมด ๖ ไร่ ๔๖ ตารางวา ประชากรในเขตบริการโรงเรียน คือ บ้านบก หมู่ที่ ๓ ตำบลหนอง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพที่ ๑ ภาพที่ตั้งโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) จาก www.google.com

๑.๔ ข้อมูลจำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) (ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๖๗) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งสิ้น ๖๑ คน จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอนดังนี้

ระดับชั้นเรียน	จำนวนห้อง	เพศ		รวม
		ชาย	หญิง	
อนุบาล ๒	๑	๖	๗	๑๓
อนุบาล ๓	๑	๕	๒	๗
ประถมศึกษาปีที่ ๑	๑	๔	๓	๗
ประถมศึกษาปีที่ ๒	๑	๔	๑	๕
ประถมศึกษาปีที่ ๓	๑	๔	๖	๑๐
ประถมศึกษาปีที่ ๔	๑	๓	๕	๘
ประถมศึกษาปีที่ ๕	๑	๕	๓	๘
ประถมศึกษาปีที่ ๖	๑	๒	๑	๓
รวม	๖	๓๓	๒๘	๕๕

- ๑) จำนวนนักเรียนในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด ๖๑ คน
- ๒) จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งสิ้น ๖๑ คน จำแนกตามระดับชั้นที่เปิดสอนดังนี้
- ๓) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อัตราส่วนครู : นักเรียน เท่ากับ ๑ : ๖.๗๕
- ๔) จำนวนนักเรียนที่มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ของกรมพลศึกษา ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๖
- ๕) จำนวนนักเรียนที่มีน้ำหนักส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ๖) จำนวนนักเรียนที่มีความบกพร่องเรียนร่วม ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๔
- ๗) จำนวนนักเรียนที่ภาวะทุพโภชนาการ ๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๓
- ๘) จำนวนนักเรียนปัญญาเลิศ ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๒
- ๙) จำนวนนักเรียนต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๒๘
- ๑๐) จำนวนนักเรียนที่ลาออกกลางคัน (ปีปัจจุบัน) ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐
- ๑๑) จำนวนนักเรียนที่มีสถิติการขาดเรียนประจำ ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐
- ๑๒) จำนวนนักเรียนที่เรียนซ้ำชั้น ๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๐
- ๑๓) จำนวนนักเรียนที่จบหลักสูตรชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐ ในปีการศึกษา ๒๕๖๖
- ๑๔) จำนวนนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ วรรณคดีและนันทนาการ ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๖
- ๑๕) จำนวนนักเรียนที่มีคุณลักษณะเป็นลูกที่ดีของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ๑๖) จำนวนนักเรียนที่มีคุณลักษณะเป็นนักเรียนที่ดีของโรงเรียน ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ๑๗) จำนวนนักเรียนที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมทั้งในและนอกสถานศึกษา ๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐
- ๑๘) จำนวนนักเรียนที่มีบันทึกการเรียนรู้จากการอ่านและการสืบค้นจากเทคโนโลยีสารสนเทศ ๖๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๖

๑.๕ ข้อมูลครูและบุคลากร/ครูประจำการ

ตารางที่ ๒ ข้อมูลครูและบุคลากรโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี)

ที่	ชื่อ-สกุล	อายุ	อายุ ราชการ	ตำแหน่ง/วิทย ฐานะ	วุฒิ	วิชาเอก	ระดับชั้นที่ สอน
๑.	นางภัทรนันท์ ชนันท์ท้าว	๕๐	๑๗	ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ	ศษ.ม	การบริหาร การศึกษา	ป.๔-๖
๒.	นายเอก ศรีละ กะบุตร	๕๑	๗	ครู คศ.๑	คบ.	ประถมศึกษา	ป.๓
๓.	นางสาวมณฑา สายแว	๒๗	๓	ครู คศ. ๑	คบ.	ภาษาอังกฤษ	ป.๕
๔.	นางสาวศดา ภรณ์ ปริสุทธิ	๔๖	๑๓	พนักงานราชการ	คบ.	วิทยาศาสตร์ ทั่วไป	ป.๖
๕.	นางสาวศิริ ลักษณ์ บุญเกื้อ	๓๑	๒ เดือน	พนักงานราชการ	คบ.	สังคม	ปฐมวัย
๖.	นางสาวปวีณา วงศ์ที	๓๒	๙	ครูอัตราจ้าง	ป. บัณฑิต	ภาษาไทย	ป.๑
๗.	นางสาวอุไร วรรณ มณี พันธ์	๒๗	๔	ครูอัตราจ้าง	ป. บัณฑิต	ภาษาไทย	ป.๒
๘.	นางดารัณ ละ ลมชัย	๓๓	๑	ครูอัตราจ้าง	วทบ.	วิทยาศาสตร์ อาหาร	ปฐมวัย
๙.	นางสาวโชติมา พูลภาพ	๓๐	๕	เจ้าหน้าที่ธุรการ	วทบ.	คณิตศาสตร์	ป.๔
๑๐.	นางคำปิ่น สายสุพรรณ	๕๒	๖	นักการภารโรง	ป.๖	-	-

๑.๖ ข้อมูลอาคารสถานที่
ตารางที่ ๓ ข้อมูลสิ่งปลูกสร้าง

ลำดับที่	ประเภท	จำนวน (หลัง)	จำนวน ห้อง	หมายเหตุ (ปีที่ได้มา)
	อาคารเรียน			
๑	แบบ สปช.๑๐๒/ ๒๖	๑	๔	๒๕๖๓
	อาคารประกอบ			
๑	อาคารอเนกประสงค์ แบบชาวบ้าน	๑	-	๒๕๖๓
๒	โรงอาหาร แบบชาวบ้าน	๑	-	๒๕๖๓
๓	พุทธสถาน งบบริจาค	๑	-	๒๕๖๓
๔	ศาลา ๖ เหลี่ยม แบบชาวบ้าน	๑	-	
๕	โรงจอดรถ งบบริจาค	๑	-	๒๕๖๔
	ส้วม			
๑	ส้วม (๒๕๒๐) แบบจังหวัด	๑	๔	๒๕๖๓
	ลานกีฬา			
๑	ลานกีฬาอเนกประสงค์ งบ สส.	๑	สนาม	๒๕๔๔

๑.๗ สภาพชุมชนโดยรวมของโรงเรียนบ้านบก(วงศ์ราษฎร์สามัคคี)

๑) สภาพทางภูมิศาสตร์

โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลหนองไข่นก อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอม่วงสามสิบ ห่างจากอำเภอประมาณ ๓๐ กิโลเมตร ห่างจากจังหวัด ๒๐ กิโลเมตร ถนนขยางกูร อุบลราชธานี – อำนาจเจริญ

๒) อาณาเขต

- ทิศเหนือ - ติดกับบ้านหนองแต้ เขตอำเภอมือง
- ทิศใต้ - ติดกับบ้านก่อบึง เขตอำเภอม่วงสามสิบ
- ทิศตะวันออก - ติดกับบ้านสว่างหนองเสือ เขตอำเภอมือง
- ทิศตะวันตก - ติดกับบ้านหนองไข่นก เขตอำเภอม่วงสามสิบ

๓) ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่หมู่บ้านตั้งอยู่พื้นที่ราบ สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นพื้นที่ทำทำสวน ทำไร่ มีป่าชุมชนบ้านบกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ไว้

๔) ประชากร

จำนวนประชากร มีจำนวน ๔๖๗ คน แยกเป็นชาย ๒๓๐ คน หญิง ๒๓๗ จำนวนหลังคาเรือน ๑๑๔ หลัง อาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร

๕) สภาพการศึกษาและวัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ฝึกฝน และยึดตามประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่ และเริ่มเห็นความสำคัญในการศึกษามากขึ้น ประชากรประมาณร้อยละ ๘๙ อ่านออกเขียนได้

๖. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๖๗ ระดับประถมศึกษา

ตารางที่ ๔ โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ช่วงชั้นที่ ๑

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	ป. ๑-๓		
	คำบ/สัปดาห์	ชม./ปี	ร้อยละ
กลุ่มวิชาพื้นฐาน			
๑. ภาษาไทย	๕	๒๐๐	๒๐
๒. คณิตศาสตร์	๓	๑๒๐	๑๕
๓. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๓	๑๒๐	๑๕
๔. ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	๓	๑๒๐	๑๕
รวม	๑๓	๕๖๐	๖๕
กลุ่มวิชาบูรณาการ			
๑. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๑	๔๐	๕
๒. ประวัติศาสตร์	๐.๕	๒๐	๒.๕
๓. สุขศึกษาและพลศึกษา	๐.๕	๒๐	๒.๕
๔. ศิลปะ	๐.๕	๒๐	๒.๕
๕. การงานอาชีพ	๐.๕	๒๐	๒.๕
รวม	๓	๑๒๐	๑๕
กลุ่มวิชาเพิ่มเติม			
๑. การป้องกันทุจริต	๑	๔๐	๕
รวม	๑	๔๐	๕
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
๑. กิจกรรมนักเรียน			
- กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/สาธารณประโยชน์	๑	๔๐	๕
- ชุมนุม	๑	๔๐	๕
๒. กิจกรรมแนะแนว	๑	๔๐	๕
รวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๓	๑๒๐	๑๕
รวมเวลาเรียนทั้งปี	๒๐	๘๔๐	๑๐๐
รวมเวลาเรียนระดับประถมศึกษา	ต้องไม่เกิน ๘๐๐		

ตารางที่ ๕ โครงสร้างเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี)
ช่วงชั้นที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้/กิจกรรม	ป. ๔-๖		
	คาบ/สัปดาห์	ชม./ปี	ร้อยละ
กลุ่มวิชาพื้นฐาน			
๑. ภาษาไทย	๔	๑๖๐	
๒. คณิตศาสตร์	๔	๑๖๐	
๓. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	๓	๑๒๐	
๔. ภาษาอังกฤษพื้นฐาน	๒	๘๐	
รวม	๑๑	๕๒๐	
กลุ่มวิชาบูรณาการ			
๑. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	๑	๔๐	
๒. ประวัติศาสตร์	๑	๔๐	
๓. สุขศึกษาและพลศึกษา	๑	๔๐	
๔. ศิลปะ	๑	๔๐	
๕. การงานอาชีพ	๑	๔๐	
รวม	๕	๒๐๐	
กลุ่มวิชาเพิ่มเติม			
๑. สิ่งแวดล้อมศึกษา	๑	๔๐	
๒. การป้องกันทุจริต	๑	๔๐	
๓. ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	๒	๘๐	
รวม	๓	๑๖๐	
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน			
๑. กิจกรรมนักเรียน			
- กิจกรรมลูกเสือ/เนตรนารี/สาธารณประโยชน์	๑	๔๐	
- ชุมนุม	๑	๔๐	
๒. กิจกรรมแนะแนว	๑	๔๐	
รวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	๓	๑๒๐	
รวมเวลาเรียนทั้งปี	๒๒	๑,๐๐๐	
รวมเวลาเรียนระดับประถมศึกษา	๑,๐๐๐		

๒. ความสอดคล้องกับแผน ๓ ระดับ ตามนโยบายของมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๖๐
แผนระดับที่ ๑ (Z) ยุทธศาสตร์ชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

๑. คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑
๒. สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

แผนระดับที่ ๒ (Y)

๑. แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (Y)

ประเด็นที่ ๑๒ การพัฒนาการเรียนรู้ (หลัก)

๑.๑ เป้าหมายระดับประเด็นของแผนแม่บท

เป้าหมายที่ ๑ คนไทยมีการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลเพิ่มขึ้น มีทักษะที่จำเป็นของโลกศตวรรษที่ ๒๑ สามารถแก้ปัญหาปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เป้าหมายที่ ๒ คนไทยได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามความถนัดและความสามารถของพหุปัญญาดีขึ้น

แผนระดับที่ ๓ (แผน X) (ที่เกี่ยวข้อง)

๑. นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ ๒๕๖๗

ข้อ ๒ การยกระดับคุณภาพการศึกษา

๒.๑ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้สู่สมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.๒๕๖๐) ไปสู่การปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบเพื่อ สร้างสมรรถนะที่จำเป็นในโลกยุคใหม่ให้กับผู้เรียน

๒.๒ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพหุปัญญาให้กับผู้เรียน โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ในรูปแบบ Active Learning, STEM Education, Coding ฯลฯ และกระบวนการส่งต่อในระดับที่สูงขึ้น

๒.๓ พัฒนาระบบการเรียนรู้และการวัดผล ประเมินผล ฐานสมรรถนะเพื่อเป็นฐานในการ พัฒนาทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นแห่งอนาคต

๒.๖ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) และการฟื้นฟูภาวะถดถอยทางการ เรียนรู้ (Learning Loss)

๒. นโยบายและจุดเน้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ – ๒๕๖๘ ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายข้อที่ ๓. ปรับกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้ทันสมัยและหลากหลาย

๓.๑ ส่งเสริมให้มีการต่อยอดแนวความคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

๓.๒ พัฒนาศักยภาพและคุณลักษณะผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจด้วยการ เรียนรู้อย่างมีความสุข

นโยบายข้อที่ ๔. ส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นวิถีในการค้นหาความรู้และต่อยอดองค์ความรู้ที่ สูงขึ้น

๓. นโยบายเร่งด่วน (Quick Win) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นโยบายข้อที่ ๑ ลดภาระครู และบุคลากรทางการศึกษา

ข้อที่ ๓ การบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

๓.๒) จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขยายโอกาส

นโยบายข้อที่ ๒ ลดภาระนักเรียน และผู้ปกครอง

ข้อที่ ๑ การเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา

นโยบายข้อที่ ๕ เสริมสร้างทักษะอาชีพ และการมีรายได้ระหว่างเรียน

ข้อที่ ๑ พัฒนานักธุรกิจน้อยมีคุณธรรม นำสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์

ข้อที่ ๒ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานหารายได้ในช่วงปิดภาคเรียนฤดูร้อน

๔. แผนพัฒนาการศึกษา (พ.ศ.๒๕๖๖ – ๒๕๗๐) จังหวัดอุบลราชธานี

กลยุทธ์ที่ ๒ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้กับประชากรวัยเรียนทุกคน

กลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

๕. แผนการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

กลยุทธ์ที่ ๓ ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ ๒๑

กลยุทธ์ที่ ๔ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา

๖. ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรม

๑. คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผลไปใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอื่น

๒. ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

๓. กระจายอำนาจและให้อิสระแก่งานหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษาเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

๔. สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาชนสังคมในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

๗. สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน หรือ จุดเน้นของโรงเรียนที่โรงเรียน กำหนด

๑. โรงเรียนมีหลักสูตรสถานศึกษา และนวัตกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการ ของท้องถิ่นรวมทั้งพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๒. ครู บุคลากรทางการศึกษาทุกคน มีความรู้ความสามารถใช้สื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัล ในการจัดการเรียนการสอนอย่างมืออาชีพ

๓. นักเรียนมีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์ ปลอดภัยครอบคลุมทุกด้าน นักเรียน ข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการคุ้มครองและดูแลความปลอดภัย รู้จักป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

อุบัติใหม่ สามารถ เข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจมีบุคลิกภาพที่ดีห่างไกลจากสารเสพติดให้โทษ

๔. จัดการศึกษาให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นอนุบาล และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ลายมือสวย คิดเลขเป็น (อ่านออกเขียนได้ ๑๐๐ %)

๕. สร้างทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่มีความ เป็นเลิศเกิดพลังในการขับเคลื่อน สามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีทักษะชีวิตพร้อมปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ ส่งเสริมและประสานความร่วมมือ ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อระดมทรัพยากร และพัฒนาการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น

๖. เพิ่มทักษะการคิด ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักเรียนได้รับการพัฒนาตามเกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น เป็นผู้ที่มีสมรรถนะสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน และมีคุณลักษณะที่ต้องการในศตวรรษที่ ๒๑ สร้างงาน สร้างอาชีพ และเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน และเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๗. โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ และมีคุณภาพของอำเภอบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

๘. ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ เห็นคุณค่าสิ่งแวดล้อม มีความรัก ภาควุมใจ อนุรักษ์และหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมประเพณี สังคม เศรษฐกิจ และเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน

๘. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์/แผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัด

๑. พัฒนาระบบการบริหารจัดการพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา

๒. พัฒนาหน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษานำร่องในการบริหารและจัดการ การศึกษา ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

๓. พัฒนานวัตกรรมหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาของจังหวัดอุบลราชธานี

๔. พัฒนาคุณภาพและศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษา อย่างต่อเนื่อง

๕. สร้างโอกาส ความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๖. สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม

๓. ความสอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน/จุดเน้นของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) มีการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศ ทั้งด้านการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงคุณภาพการศึกษาอย่างเต็มกัน ด้านคุณภาพการศึกษาที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสนองยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมพัฒนาในรูปแบบขับเคลื่อนด้วยพลัง บวร (บ้าน วัด โรงเรียน ราชการ) เครือข่ายความร่วมมือ ด้านความมั่นคงปลอดภัยที่สร้างความเชื่อมั่นได้ และด้านการสนองนโยบายที่มีเอกภาพในทิศทาง การพัฒนาแต่หลากหลายวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศมุ่งพัฒนาที่คนและระบบงานควบคู่กันผ่านกระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา

แผนภาพ ๒.๑ การนำนโยบายสู่กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี)

๓.๑ นโยบายโรงเรียน

- ๑) การพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๒) การสร้างโอกาสทางการศึกษา
- ๓) การสร้างความมั่นคงและปลอดภัย
- ๔) การสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๕) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๓.๒ กลยุทธ์โรงเรียน

- ๑) พัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๒) สร้างโอกาสทางการศึกษา
- ๓) สร้างความมั่นคงและปลอดภัย
- ๔) สร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
- ๕) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

๓.๓ เป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations)

โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ (๓Rs๔Cs) ประกอบด้วย ทักษะและคุณลักษณะต่อไปนี้

๓Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetics)

๔Cs ได้แก่ ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross – cultural Understanding) ทักษะด้านความร่วมมือ

การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) ทักษะด้าน คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) ทักษะอาชีพ และ ทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และความมีเมตตา กรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Compassion)

เป็นผู้มีสมรรถนะพื้นฐานทั้ง ๔ วิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และ ภาษาอังกฤษได้ ตามมาตรฐานที่ทางสถานศึกษากำหนด และเป็นผู้มีสมรรถนะหลักในการจัดการตนเอง และเป็นผู้ที่มีทักษะ อาชีพ สมรรถนะตามตลาดแรงงาน เลี้ยงชีพตนเองได้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สถานศึกษามีคุณภาพ มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ ปลอดภัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม มีความรู้คู่คุณธรรม ก้าวนำเทคโนโลยี ยึดหลักวิถีความพอเพียงพอ สู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและการมีอาชีพด้วยนวัตกรรม การศึกษา ชุมชนร่วมใจพัฒนาก้าวสู่มาตรฐานสากล

พันธกิจ (MISSION)

ระดับปฐมวัย

๑. มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ
๒. จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
๓. ปลุกฝังคุณธรรมนำความรู้รักความเป็นไทย
๔. พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก
๕. ฝึกทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร
๖. ปลุกฝังนิสัยใฝ่ความรู้ มีความสามารถคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา มีความคิดสร้างสรรค์
๗. สร้างจิตสำนึกให้ผู้เรียนตระหนักและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม
๘. โรงเรียน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และภูมิปัญญาท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
๙. โรงเรียนมีระบบที่พัฒนาผู้เรียน สถานศึกษา แหล่งเรียนรู้สภาพแวดล้อม หลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
๑๐. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้างศักยภาพ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างยั่งยืน

ระดับประถมศึกษา

๑. มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ
๒. จัดการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม นำความรู้ตามหลักเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้เป็นหลักในการพัฒนาคนให้ดี มีคุณธรรม มีอาชีพที่มั่นคง สามารถพึ่งตนเองได้
๓. ส่งเสริมนักเรียนให้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพด้วยกิจกรรมการเรียนรู้การสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๔. ส่งเสริมสนับสนุนและให้บริการด้านพลานามัย เพื่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตที่สมบูรณ์
๕. พัฒนาสภาพแวดล้อมให้สะอาดร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยและเป็นแหล่งเรียนรู้
๖. สร้างความตระหนักและจิตสำนึกในการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น
๗. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง นักเรียน ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จัดการศึกษาในการพัฒนาโรงเรียน
๘. ส่งเสริมการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ (GOALS)

ระดับปฐมวัย

๑. โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี)มุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้มี
๒. ผู้เรียนร้อยละ ๑๐๐ มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบาย ด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ
๓. ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีคุณธรรมและจริยธรรมสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ภายใต้วัฒนธรรมไทยและพัฒนาคุณภาพสู่มาตรฐานสากลและประชาคมอาเซียน
๔. ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีความรู้และความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ ในการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และใช้คุณธรรมนำความรู้
๕. ผู้เรียนทุกคนใฝ่รู้ใฝ่เรียนพัฒนาตนเองตามศักยภาพ
๖. ผู้เรียนทุกคนรู้จักแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนพร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้มา ประยุกต์ใช้ ในการเรียนรู้กับวิชาอื่นๆและการดำรงชีวิตประจำวัน
๗. ผู้เรียนทุกคนร่วมอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อม

ระดับประถมศึกษา

๑. ผู้เรียนร้อยละ ๑๐๐ มีความรักในสถาบันหลักของชาติ และน้อมนำพระบรมราโชบายด้าน การศึกษาสู่การปฏิบัติ
๒. ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) สร้างวิถี แห่งการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นใหม่ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่น รักและเพลิดเพลิน ในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ มีความสามารถในการสื่อสาร อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตสาธารณะและสำนึกในการบริการสังคม
๓. ผู้เรียนร้อยละ ๘๐ มีความรู้และความเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงและสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และใช้ความรู้ คุณธรรม
๔. ผู้เรียนทุกคนรู้จักแสวงหาความรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนโดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย พร้อมทั้งนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการเรียนรู้กับวิชาอื่นๆและการดำรงชีวิตประจำวัน
๕. ยกระดับการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard) โดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียนซึ่งมีภูมิปัญญา ความสามารถ และความถนัดแตกต่างกัน

๖. ยกระดับการบริหารจัดการด้วยคุณภาพ (Quality System Management) พัฒนาศักยภาพขององค์กรให้ได้มาตรฐานสากลและประชาคมอาเซียน สอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของตนเอง

๗. โรงเรียนส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นชาติไทยและวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

๑. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือและแสดงความจงรักภักดี ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

๒. ซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง ผู้ที่ประพฤติตรงตามความเป็นจริงทั้งทางกาย วาจา ใจและยึดหลักความจริง ความถูกต้องในการดำเนินชีวิต มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด

๓. มีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตามข้อตกลง กฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมเป็นปกติวิสัย ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น

๔. ใฝ่เรียนรู้ คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียนและเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

๕. อยู่อย่างเพียงพอ คือ ผู้ที่ดำเนินชีวิตอย่างประมาณตน มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง รอบคอบระมัดระวัง อยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความรับผิดชอบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ มีการวางแผนป้องกันความเสี่ยงและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงโดยใช้ความรู้ควบคู่กับคุณธรรม

๖. มุ่งมั่นในการทำงาน คือ ผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงความตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายด้วยความเพียรพยายาม พุ้มเทกำลังกาย กำลังใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วง ตามเป้าหมายที่กำหนดด้วยความรับผิดชอบ และมีความภาคภูมิใจในผลงาน

๗. รักความเป็นคนไทย คือ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทย ในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

๘. มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยแรงกายสติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

๙. ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

เป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตที่คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนอาศัยอยู่ในทุกระดับ และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสิ่งแวดล้อม และลงมือปฏิบัติเพื่อที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมปรับปรุงแก้ไข และเรียนรู้ที่จะป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นต่อสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการเรียนรู้ และเป็นการปลูกฝังให้เกิดพฤติกรรมที่ยั่งยืนในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม

จุดเน้นสถานศึกษา

๑. ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ๕ กลุ่มสาระการเรียนรู้หลักเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓
๒. นักเรียนทุกคนมีทักษะการอ่าน การเขียนเชิงวิเคราะห์ สร้างสรรค์และใฝ่รู้ ใฝ่เรียนแสวงหาความรู้ โดยใช้ทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยตนเอง
๓. นักเรียนเป็นผู้มีคุณลักษณะและทักษะของคนในศตวรรษที่ ๒๑ (ทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ ทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา)
๔. นักเรียนทุกคนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย รักความเป็นไทย และดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
๕. นักเรียนได้รับการพัฒนาเพิ่มศักยภาพในด้านภาษา คณิตศาสตร์ เทคโนโลยี กีฬาและศิลปะ เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในระดับประเทศและต่างประเทศ
๖. หลักสูตรสถานศึกษาได้รับการพัฒนาและจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ จัดการวัดผลและประเมินผลที่มีคุณภาพ
๗. ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติหน้าที่การวิจัย การสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีขวัญกำลังใจในการทำงาน
๘. การบริหารและการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบตามหลักธรรมาภิบาล มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เข้มแข็ง เพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก และส่งเสริมการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้
๙. สร้างภาคีเครือข่ายเพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและชุมชนกับทุกภาคส่วน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์ สามัคคี) ตาม (ร่าง) กรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๖๖ ระดับประถมศึกษา มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ ดังนี้

๑. สมรรถนะพื้นฐาน เป็นสมรรถนะในความฉลาดรู้พื้นฐาน (Basic Literacy) ๔ ด้าน ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์

๒. สมรรถนะหลัก เป็นสมรรถนะทั่วไปที่ประยุกต์ใช้กับเรื่องหรือสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ การปฏิบัติ การทำงาน การแก้ปัญหาและการใช้ชีวิต ได้แก่

๒.๑ ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

๒.๒ ความสามารถในการคิดขั้นสูง สามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตัดสินใจอย่างมีวิจารณญาณ บนหลักเหตุผลอย่างรอบด้าน โดยใช้คุณธรรมกำกับการตัดสินใจได้อย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดอย่าง เป็นเหตุเป็นผลด้วยความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงของสรรพสิ่งที่อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระบบ ใช้จินตนาการ และความรู้ สร้างทางเลือกใหม่ เพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนได้อย่างมีเป้าหมาย

๒.๓ ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

๒.๔ ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม ด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

๒.๕ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

๒.๖ ความสามารถในการจัดการตนเอง เป็นความสามารถรู้จัก รัก เห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น การพัฒนา ปัญญาภายใน ตั้งเป้าหมายในชีวิตและกำกับตนเองในการเรียนรู้และใช้ชีวิต การจัดการอารมณ์และความเครียด รวมถึงการจัดการปัญหาและภาวะวิกฤต สามารถฟื้นคืนสู่สภาวะสมดุล (Resilience) เพื่อไปสู่ความสำเร็จของ เป้าหมายในชีวิต มีสุขภาวะที่ดีและมีสัมพันธภาพกับผู้อื่นได้ดี

๒.๗ ความสามารถในการรวมพลังทำงานเป็นทีม สามารถจัดระบบและกระบวนการทำงาน กิจกรรม และการประกอบการใด ๆ ทั้งของตนเอง และร่วมกับผู้อื่น โดยการใช้การรวมพลังทำงานเป็นทีม มีแผน ขั้นตอน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย มีภาวะผู้นำ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีการประสานความคิดเห็นที่แตกต่างสู่การ ตัดสินใจและแก้ปัญหาเป็นทีม อย่างรับผิดชอบร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์ที่ดีและจัดการความขัดแย้งภายใต้ สถานการณ์ที่ย่างยาก

๒.๘ การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ปฏิบัติตนอย่างรับผิดชอบในฐานะพลเมือง ไทยและพลโลก รู้เคารพสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น เคารพในกฎกติกาและกฎหมาย มีส่วนร่วมทางสังคม อย่างมีวิจารณญาณ อยู่ร่วมกับผู้อื่นท่ามกลางความหลากหลาย เห็นคุณค่าของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีบทบาทในการตัดสินใจ และสร้างการเปลี่ยนแปลงทางสังคม โดยยึดมั่นในความเท่าเทียมเป็นธรรม ค่านิยมประชาธิปไตย และสันติวิธี

๒.๙ การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน มีความเข้าใจพื้นฐาน เกี่ยวกับปรากฏการณ์ของโลกและเอกภพและความสัมพันธ์ของคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และธรรมชาติใน ชีวิตประจำวัน ใช้และรู้เท่าทันวิทยาการเทคโนโลยี มีความอยากรู้ อยากรู้เห็น ช่างสังเกต เห็นคุณค่า สามารถแก้ปัญหา หรือสร้างสรรค์นวัตกรรมได้เพื่การดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างยั่งยืน

๔. หลักการและเหตุผล

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การพัฒนาศักยภาพคนตลอดชีวิต ได้กำหนดประเด็น ยุทธศาสตร์ที่เน้นการพัฒนาคนไทยในทุกช่วงวัยอย่างมีคุณภาพ มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา และคุณธรรมจริยธรรม ส่งเสริมให้คนไทยในทุกช่วงวัยมีความรู้ที่เหมาะสมและมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษ ที่ ๒๑ รักในการเรียนรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต บนพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์อย่างสมดุลภายใต้ สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนในทุกช่วงวัย ส่งเสริมศักยภาพมนุษย์อย่างสมดุลโดยการพัฒนา มนุษย์ในทุกช่วงวัยไม่ว่าจะเป็นตั้งแต่การตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย ส่งเสริมให้เด็กเกิดมาอย่างมีคุณภาพ มี พัฒนาการที่สมวัย ได้รับการบริการที่เหมาะสมและมีคุณภาพ ในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น เด็กทุกคนจะต้องได้รับ ความรู้และทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑ รู้จักคิดวิเคราะห์ รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ เมื่อเข้าสู่วัยทำงานเด็กไทยจะเป็นเด็ก ที่มีทักษะทางวิชาชีพ เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่เสมอ นำความรู้ทางด้าน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆให้เกิดขึ้นในสังคม และเมื่อถึง ช่วงวัยผู้สูงอายุ ก็ สามารถ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตและเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองตลอดชีวิต

แผนพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานีภายใต้แผนแม่บท และแผนปฏิบัติการของกระทรวงศึกษาธิการมี สาระสำคัญบนพื้นฐานของความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ตลอดจนปัญหา ความต้องการ โอกาส และศักยภาพของพื้นที่ ซึ่งเป็นทิศทางและแนวทางให้ส่วนการ/หน่วยงาน องค์กรภาคเอกชน และภาค ประชาชน บูรณาการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดการบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายในการ พัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ทันสมัย เกษตรปลอดภัยมูลค่าสูง เศรษฐกิจชีวภาพ ศูนย์กลางการค้า การ ลงทุนเมืองท่องเที่ยวแห่งความสุขหลายมิติสู่สากล

ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยต้องประสบปัญหาหลายประการ เห็นได้จากการศึกษาปัญหาการ จัดการเรียนการสอนในมิติต่าง ๆ โดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา พระราชบัญญัติพื้นที่ นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๒ กำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา เป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหารและการจัด การศึกษาเพื่อสนับสนุนสร้างนวัตกรรมการศึกษา อันเป็นการนำร่องในการกระจายอำนาจ และให้อิสระแก่ หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาครัฐ องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และ ภาคประชาสังคมในพื้นที่ รวมทั้งมีการขยายผลต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ทีประจักษ์ราษฎร์สามัคคี) จึงจัดทำ “**โครงการพัฒนา สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศทางนวัตกรรมจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้**” โดย การพัฒนาส่งเสริมให้ผู้บริหาร ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อนำองค์ ความรู้ที่ได้รับ นำมาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กระบวนการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผลของผู้เรียน สร้างนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สมรรถนะหลัก ได้แก่ สมรรถนะการจัดการตนเอง และทักษะทางการเรียนรู้ ตามคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน การสื่อสาร ด้านการสื่อสารทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ การคิดคำนวณ และทักษะกระบวนการคิดตาม กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์คิดอย่างมีวิจารณญาณ อภิปรายแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นและแก้ปัญหา แสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากห้องสมุด แหล่งเรียนรู้และสื่อต่าง ๆ รอบตัวและ ส่งเสริมผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและเจตคติที่ดี พร้อมทั้งจะศึกษาต่อในระดับชั้นที่สูงขึ้นหรือมีวุฒิภาวะทางอาชีพ เหมาะสมกับช่วงวัน

๕. วัตถุประสงค์

๑. เพื่อพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ ออกแบบสร้างนวัตกรรมในการเรียนรู้ที่ยกระดับผลสัมฤทธิ์ และสมรรถนะของผู้เรียน
๒. เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะพื้นฐานและมีสมรรถนะหลักเป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
๓. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายนอก และภายในสถานศึกษาให้ตอบสนองพหุปัญญาและธรรมชาติในการเรียนรู้ที่เหมาะสมของผู้เรียนทุกด้าน
๔. เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายในการพัฒนาและเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ด้วยชุมชนแห่งการเรียนรู้ PLC

๖. เป้าหมาย

เชิงปริมาณ

๑. ครู และบุคลากรทางการศึกษามีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับ และมีประสิทธิภาพ คิดเฉลี่ยละ ๘๐
๒. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) เป็นผู้ที่มีสมรรถนะ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนดสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๘๐
๓. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอกสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างน้อย ๑๐ สถานการเรียนรู้
๔. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีภาคีเครือข่ายในการพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการ PLC อย่างน้อย ๕ หน่วยงานทั้งจากภาครัฐ และเอกชน
๕. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นต้นแบบให้กับสถานศึกษาอื่นได้อย่างน้อย ๒ นวัตกรรม

เชิงคุณภาพ

๑. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีหลักสูตรสถานศึกษานำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน โดยครูผู้สอนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักสูตรนำร่องพื้นที่นวัตกรรมของโรงเรียนด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา สามารถเผยแพร่ผลงานนวัตกรรมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยชุมชนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เป็นที่ยอมรับของภาคีเครือข่ายสถานศึกษาทั้งภายใน และภายนอกหน่วยงานต้นสังกัด

๗. ขั้นตอนการดำเนินการ

๗.๑ รายละเอียดนวัตกรรมผู้บริหาร

ชื่อนวัตกรรมการศึกษา (ที่จะคิดค้น พัฒนา หรือนำมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน/ห้องเรียน) ประเภท นวัตกรรมการศึกษา ระยะเวลาดำเนินการ และผู้รับผิดชอบ

๑. ชื่อนวัตกรรม

๑.๑ การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

ระยะเวลาการดำเนินการ

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ - ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ

๒. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน

๓. สถานศึกษามีนวัตกรรมในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่เป็นแบบอย่างในการบริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับ

รายละเอียดการใช้งบประมาณ ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรมการศึกษา และกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
๑. การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)				
กิจกรรมที่ ๑ ประชุมวางแผนคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๒ กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบ/ปฏิทินการดำเนินกิจกรรม	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๓ การผลิตสื่อและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาตามรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก Active learning	๗,๒๐๐	-	๒,๘๐๐	-
กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมทางการศึกษา	๓,๖๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	-
กิจกรรมที่ ๕ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๖ สรุปผลการดำเนินกิจกรรม	-	-	-	-
รวม	๑๐,๘๐๐	๓,๘๐๐	๑,๐๐๐	
	๑๕,๖๐๐			

รายละเอียดนวัตกรรมครูผู้สอน

๑.๒ นวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน

ระยะเวลาการดำเนินการ

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ – ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๘

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชาราษฎร์สามัคคี) มีสมรรถนะการคิดขั้นสูงโดยสามารถนำเอาสมรรถนะดังกล่าวไปปรับประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง สร้างงาน สร้างรายได้ และอาชีพให้ตนเองในอนาคต

รายละเอียดการใช้งบประมาณ ในการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา

นวัตกรรมการศึกษา และกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
๒. นวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน				
กิจกรรมที่ ๑ ประชุมวางแผนร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๒ กำหนดปฏิทินการดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๓ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้กระบวนการ การจัดการเรียนรู้ PBL - นวัตกรรมพัฒนาสมรรถนะการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ และวิทยาการอย่างยั่งยืนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๗ ขั้นตอน (๗ steps) - นวัตกรรมจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำในภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชาราษฎร์สามัคคี) ด้วยกระบวนการออกแบบการจัดการเรียนรู้ CPR - นวัตกรรมพัฒนาทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ด้วยการใช้แนวคิด	-	-	๑๔,๑๐๐	-

นวัตกรรมการศึกษา และกิจกรรมในแต ละนวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบ ลงทุน
Math Connect: เชื่อมโยงคณิตศาสตร์ กับชีวิตประจำวัน - นวัตกรรมการพัฒนาทักษะการ อ่านออก เขียนได้ ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยกิจกรรม “ห้องเรียนสะกิดคำถามสนุก” - นวัตกรรมชุดกิจกรรม วงจรไฟฟ้า เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ ทางวิทยาศาสตร์นักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ - นวัตกรรมการพัฒนาทักษะการ อ่านออก เขียนได้ ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ด้วยกิจกรรม Read Write Think and Share - การส่งเสริมทักษะทางภาษาของ เด็กปฐมวัยด้วยการใช้เกมบิงโกตาม รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)				
กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมเปิดบ้านวิชาการ “เรียนดี มีความสุข”	-		๔,๕๐๐	-
กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรมแข่งขันทักษะทาง วิชาการ	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๖ นิเทศ ติดตามผลการ ดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๗ สรุปผลการดำเนินงาน				
รวม	-		๑๘,๖๐๐	-
	๑๘,๖๐๐			

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชารักษ์สามัคคี) มีหลักสูตรสถานศึกษานำร่องเขตพื้นที่นวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ครูผู้สอนมีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทั้งสมรรถนะพื้นฐาน และสมรรถนะหลัก ที่มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักสูตรนำร่องพื้นที่นวัตกรรมของโรงเรียนด้วยการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแนวปฏิบัติที่ดี และเป็นตัวอย่างให้กับโรงเรียนอื่นได้

๒. ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา มีผลงานนวัตกรรมในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปเป็นแบบอย่างให้กับโรงเรียนอื่นได้ โดยการแลกเปลี่ยนด้วยกิจกรรมชุมชน

แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (PLC) เป็นที่ยอมรับของภาคีเครือข่ายสถานศึกษาทั้งภายใน และภายนอก
หน่วยงานต้นสังกัด

๙. งบประมาณ

ใช้งบประมาณจากโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗
รวมทั้งสิ้น ๒๕,๘๐๐ บาท (สองหมื่นห้าพันแปดร้อยบาทถ้วน)

๑๐. รายละเอียดการใช้งบประมาณ

นวัตกรรมการศึกษา และกิจกรรมใน แต่ละนวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
๑. การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการ เครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)				
กิจกรรมที่ ๑ ประชุมวางแผนคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๒ กำหนดหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ/ปฏิทินการดำเนินกิจกรรม	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมอบรมเชิง ปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้าราชการ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการ ออกแบบนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ฐานสมรรถนะด้วยการเรียนรู้โดยใช้ โครงงานเป็นฐาน	๗,๒๐๐	-	๒,๘๐๐	-
กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมนำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมการ การศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๕ นิเทศ ติดตามผลการ ดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๖ สรุปผลการดำเนิน กิจกรรม	-	-	-	-
รวม	๗,๒๐๐	-	๒,๘๐๐	
	๑๐,๐๐๐			

นวัตกรรมการศึกษา และ กิจกรรมในแต่ละ นวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
๒. นวัตกรรมการพัฒนาสมรรถนะการคิดขั้นสูงของผู้เรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ โดยการใช้ กระบวนการจัดการเรียนรู้โครงงานเป็นฐาน				
กิจกรรมที่ ๑ ประชุม วางแผนร่วมกับครู และ บุคลากรทางการศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๒ กำหนด ปฏิทินการดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๓ ครูผู้สอนใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ ออกแบบแผนการ จัดการเรียนรู้แบบบูรณา การที่ใช้กระบวนการ การ จัดการเรียนรู้ PBL - นวัตกรรมการ พัฒนาสมรรถนะการอยู่ ร่วมกับธรรมชาติ และ วิทยาการอย่างยั่งยืนด้วย กระบวนการจัดการเรียนรู้ ๗ ขั้นตอน (๗ steps) - นวัตกรรมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) การ พัฒนาทักษะการอ่านออก เสียงคำในภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ ประชากรราษฎร์สามัคคี) ด้วย กระบวนการออกแบบการ จัดการเรียนรู้ CPR - นวัตกรรมพัฒนา ทักษะคณิตศาสตร์ สำหรับ	-	-	๑๑,๓๐๐	-

นวัตกรรมการศึกษา และ กิจกรรมในแต่ละ นวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
นักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ ด้วย การใช้แนวคิด Math Connect: เชื่อมโยง คณิตศาสตร์กับ ชีวิตประจำวัน - นวัตกรรมการ พัฒนาทักษะการอ่านออก เขียนได้ ของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ด้วยกิจกรรม “ห้องเรียน สะกดคำมหาสนุก” - นวัตกรรมชุด กิจกรรมวงจรไฟฟ้า เพื่อ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรู้ ทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ ๖ - การส่งเสริม ทักษะทางภาษาของเด็ก ปฐมวัยด้วยการใช้เกมบิงโก ตามรูปแบบการจัด ประสบการณ์การเรียนรู้ โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL)				
กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรม Open house เปิดบ้าน วิชาการ เรียนดี มีความสุข	-	๓,๕๐๐	๑,๐๐๐	-
กิจกรรมที่ ๕ กิจกรรม แข่งขันทักษะทางวิชาการ	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๖ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๗ สรุปผลการ ดำเนินงาน				
รวม	-	๓,๕๐๐	๑๒,๓๐๐	-
	๑๕,๘๐๐			

๑๑. ระยะเวลาการใช้งบประมาณ

ปีงบประมาณ ๒๕๖๗	ระยะที่ ๑ (ภาคเรียนที่ ๒)		ระยะที่ ๒ (ภาคเรียนที่ ๑)	
	ไตรมาสที่ ๑ (๑ ต.ค. – ๓๑ ธ.ค.)	ไตรมาสที่ ๒ (๑ ม.ค. – ๓๑ มี.ค.)	ไตรมาสที่ ๓ (๑ เม.ย. – ๓๐ มิ.ย.)	ไตรมาสที่ ๔ (๑ ก.ค. – ๓๐ ก.ย.)
	-	-	-	๒๕,๘๐๐

๑๒. การวัดและประเมินผล

ตัวชี้วัดความสำเร็จโครงการ	วิธีการวัด	เครื่องมือ
๑. ครู และบุคลากรทางการศึกษามี นวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับ และมีประสิทธิภาพคิดเฉลี่ยร้อยละ ๘๐	๑. ประเมินโครงการ ๒. นิเทศภายใน ๓. สังเกต ๔. สัมภาษณ์	๑. แบบประเมิน ๒. แบบนิเทศ ๓. แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบประเมินความพึง พอใจ แบบสัมภาษณ์ แบบนิเทศกำกับติดตาม
๒. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ ประชากรราษฎร์สามัคคี) เป็นผู้ที่มีสมรรถนะ และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนดสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๘๐		
๓. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์ สามัคคี) มีแหล่งเรียนรู้ภายใน และภายนอก สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมต่อรูปแบบ การเรียนรู้ที่หลากหลายอย่างน้อย ๑๐ สถานการ เรียนรู้		
๔. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์ สามัคคี) มีภาคีเครือข่ายในการพัฒนานวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการ PLC อย่างน้อย ๕ หน่วยงานทั้งจากภาครัฐ และ เอกชน		
๕. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์ สามัคคี) มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ ที่มีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นต้นแบบให้กับ สถานศึกษาอื่นได้อย่างน้อย ๒ นวัตกรรม		

ภาคผนวก

**แผนนวัตกรรมการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา
เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของสถานศึกษานำร่องพื้นที่นวัตกรรม
โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) สพป.อุบลราชธานี ๑**

๑. ผู้จัดทำนวัตกรรม นางภัทรนันท์ ชันท์ท้าว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี)

วิทยฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาชำนาญการพิเศษ

๒. ชื่อผลงาน การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

๓. ระยะเวลาการดำเนินการ

๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ – ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๘

๔. แนวทางการคิดค้นนวัตกรรม

() แนวทางที่ ๑ แสวงหานวัตกรรม/แบบอย่างที่ดีจากแหล่งต่าง ๆ ที่เคยมีผู้สร้างหรือทำไว้แล้วนำมาปรับปรุงหรือพัฒนาใหม่

(/) แนวทางที่ ๒ การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมขึ้นใหม่

๕. ประเภทของนวัตกรรม

(/) การบริหารจัดการศึกษา

() การจัดการเรียนรู้

() การนิเทศการศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา

ด้านการนิเทศการศึกษา (สำหรับศึกษานิเทศก์ หรือผู้นิเทศภายนอกสถานศึกษา)

๖. หลักการและเหตุผล ความเป็นมา

การศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ทำให้เห็นว่า ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใน สภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่ แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคม และตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต การศึกษาควรจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่ จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) ดำเนินการใช้กระบวนการนิเทศในการเตรียมความพร้อมรับการประเมิน โดยศึกษา วิเคราะห์สารสนเทศรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ ๔ จาก สมศ. ศึกษาคู่มือการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ วิธีดำเนินงาน การจัดการ ทรัพยากร โดยการส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกัน คุณภาพอย่างเป็นขั้นตอนและมุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา ตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ

เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ การเรียน การสอนในระดับระดับนักเรียน จะแสดงคะแนนของนักเรียนรายบุคคล ในแต่ละวิชาว่าสูงกว่า หรือต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของระดับโรงเรียน ระดับสังกัดและระดับประเทศ ในระดับครูผู้สอนจะแสดงผลคะแนนรายวิชาที่ ตนเองสอน ว่าสาระการเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้ใดต่ำกว่าเกณฑ์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๕๐ และระดับ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถพิจารณาผลการสอบใน ภาพรวมของวิชาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียน

เทียบกับโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดหรือโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนที่ใกล้เคียงกัน และระดับประเทศเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบการนิเทศติดตามและ ประเมินผล การจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนให้พัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากการร่วมวิเคราะห์ปัญหาด้วยกระบวนการ SWOT ของ ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ได้วิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา คุณภาพตามบทบาทของสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยภายใน คือ ครูมีจำนวนไม่ครบชั้น ไม่ตรงสาขาวิชา ปัจจัยภายนอก คือ นักเรียนไม่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และเจตคติที่ดีต่อการเรียน จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) จึงได้จัดทำ การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อเป็นเครื่องมือในการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาการศึกษา และ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนต่อไป

๗. วัตถุประสงค์ของนวัตกรรม

๑. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ

๒. เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน

๓. เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีนวัตกรรมในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นแบบอย่างในการบริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับ

๘. กลุ่มเป้าหมาย

๑. คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาจำนวน ๑๐ คน

๒. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี)ระดับชั้นอนุบาล ๒ ถึง ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๖๒ คน

๙. เป้าหมาย

๑. เชิงปริมาณ

๑. ครูและบุคลากรทางการศึกษา ร้อยละ ๑๐๐ ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ในสมรรถนะพื้นฐาน และสมรรถนะหลักของนักเรียนด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ Active learning

๒. ผู้เรียนร้อยละ ๑๐๐ ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ

๓. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชภัฏสามัคคี) มีผลงานนวัตกรรมทางการศึกษาเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๘๐ ของปีการศึกษาที่ผ่านมา

เชิงคุณภาพ

๑. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ

๒. ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

๓. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) มีนวัตกรรมในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่เป็นแบบอย่างในการบริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับอย่างน้อย ๘ นวัตกรรมขึ้นไป

๑๐. หลักการ แนวคิด ทฤษฎี

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

ทฤษฎีที่สนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วยหลายทฤษฎี ซึ่งมีแนวคิดมาจากปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism) ปรัชญานี้เกิดขึ้นเพื่อต่อต้านแนวคิดดั้งเดิม ที่การศึกษา มักเน้นแต่เนื้อหา สอนให้ท่องจำเพียงอย่างเดียว ทำให้ผู้เรียนพัฒนาด้านสติปัญญาอย่างเดียว ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่มีความกล้าและความมั่นใจในตนเอง ประกอบกับมีความก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้เกิดแนวความคิดปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยมขึ้น ปรัชญานี้เน้นกระบวนการ โดยเฉพาะกระบวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เมื่อนำมาใช้กับการศึกษา แนวทางของการศึกษาจึงต้องพยายามปรับปรุงให้สอดคล้องกับกาลเวลาและภาวะแวดล้อมอยู่เสมอ การศึกษาจะไม่สอนให้คนยึดมั่นในความจริง ความรู้ และค่านิยมที่คงที่ หรือสิ่งที่กำหนดไว้ตายตัว ต้องหาทางปรับปรุงการศึกษาอยู่เสมอ เพื่อนำไปสู่การค้นพบความรู้ใหม่ ซึ่งในการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านการเขียนในครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theory) คือ แนวความคิดของนักจิตวิทยาที่พยายามจะอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ และการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นผลของการฝึกฝนซ้ำซาก และเป็นไปในลักษณะถาวร ซึ่งไม่สามารถมองเห็นและสังเกตได้โดยตรง โดยที่นักจิตวิทยาแต่ละคนก็มีความเชื่อเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ในลักษณะที่แตกต่างกัน จึงเกิดมีทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญหลายๆ ทฤษฎี ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้เป็นการกล่าวถึงกฎและหลักการ สามารถอธิบายเงื่อนไขว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นหรือไม่ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข, ๒๕๔๘ : ๑๒๕)

๒. ทฤษฎีสรณนิยม (Constructivism) คือ แนวคิดที่เน้นพัฒนาผู้เรียนด้วยการสร้างความรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน โดยเน้นความสำคัญของตัวผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ส่งเสริมการพัฒนาภายในตัวบุคคล ให้พัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาขึ้นด้วยตัวเองมากกว่าที่จะรับความรู้ หรือเกิดความเข้าใจจากบุคคลอื่น และบุคคลจะเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่ได้ขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน และกระบวนการเรียนรู้ และการเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากการลงมือทำหรือการทำงาน และปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างผู้เรียนในลักษณะการเผชิญสถานการณ์จริง ซึ่งมีหัวใจสำคัญในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการใช้ Active Process และจัดการเรียนรู้เป็นขั้นตอนเพื่อให้ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาโครงสร้างทางปัญญา ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนได้นั้น (อัญชลี สิรินทร์วรวงศ์, ๒๕๔๓: ๗๘)

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบให้ความร่วมมือ (Cooperative and collaborative learning) กล่าวถึง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ ๓-๖ คน ช่วยกันเรียนเพื่อให้บรรลุหมายของกลุ่ม โดยองค์ประกอบของการเรียนรู้ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือ การพึ่งพากันในทางบวก การปฏิสัมพันธ์เกื้อหนุนกันการกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคน การใช้ทักษะระหว่างบุคคล (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ ๒๕๕๒: ๔๖)

๔. ทฤษฎีโซเชี่ยลคอนสตรัคติวิซึม (Social constructivism) ของ Vygotsky ที่เน้นการสร้างความรู้ในบริบทการเรียนรู้ทางสังคม โดยเปิดโอกาสให้ครูหรือผู้เรียนที่อาวุโสกว่าแสดงบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยเชื่อว่าวัฒนธรรมจะเป็นเครื่องมือทางปัญญาที่จำเป็นสำหรับการสร้างความรู้ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญา รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพในการพัฒนาด้านพุทธิปัญญาที่อาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับช่วงของการพัฒนาที่เรียกว่า Zone of Proximal Development ถ้าผู้เรียนอยู่ระดับต่ำกว่า Zone of Proximal Development จำเป็นที่จะต้องได้รับการช่วยเหลือในการเรียนรู้ ที่เรียกว่า Scaffolding และ Vygotsky เชื่อว่าผู้เรียนสร้างความรู้โดยผ่านทางปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น ได้แก่ เด็กกับผู้ใหญ่ พ่อแม่ ครูและเพื่อน ในขณะที่เด็กอยู่ในบริบทของสังคมและวัฒนธรรม (อมรินทร์ อัมพลพงษ์, ๒๕๕๙: ๘๙)

ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของการเป็นพลเมืองที่ดีของชาติและโลกนั้น ต้องมีแนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning เพื่อผู้เรียนเกิดทักษะที่สำคัญซึ่งจะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการศึกษาโดย นักการศึกษาของประเทศไทยใช้คำภาษาไทย คำว่าการเรียนรู้เชิงรุกแทน Active Learning ซึ่งมีนิยามความหมาย ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๔ : ๒๐) ได้กำหนดความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) หมายถึง เป็นการที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ใช้ทักษะพื้นฐานในด้านการอ่าน การเขียน รวมทั้งการฟัง การตั้งคำถามและอภิปรายร่วมกันบูรณาการในการเรียนรู้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้ ความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่ในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ : ๔) ได้กำหนดความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) คือ การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่า ไม่เพียงแต่เป็นผู้ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และถาม อภิปรายร่วมกัน ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูกเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (๒๕๖๒ : ๔) เสนอแนวคิดของ Active Learning คือ กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจลึกซึ้งด้วยการเชื่อมโยงผู้เรียนกับเนื้อหาในองค์ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง แนวคิดและทักษะผ่านการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

จากที่กล่าวมาในข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ใหม่จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมและเชื่อมโยงจากความรู้เดิมด้วยตนเอง

จากการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิด การลงมือทำ การตัดสินใจ แก้ปัญหา และนำเสนอข้อมูล จากการเรียนรู้ของตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีและใช้ทักษะกระบวนการที่หลากหลาย ในการเรียนรู้

ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๔ : ๒๑) ได้สรุปความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ ดังนี้

๑. การเรียนรู้เชิงรุก ช่วยส่งเสริมให้มีอิสระทางด้านความคิด และการกระทำของผู้เรียน การมีวิจรรย์ญาณ และการคิดสร้างสรรค์ ผู้เรียนจะมีโอกาสมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง และมีการใช้วิจรรย์ญาณ ในการคิดและตัดสินใจในการปฏิบัติกิจกรรม มุ่งสร้างให้ผู้เรียนเป็นผู้กำกับทิศทางการเรียนรู้ ค้นหาวิธีการเรียนรู้ของตนเองสู่การเป็นผู้รู้คิด รู้ตัดสินใจด้วยตนเอง ดังนั้น Active Learning จึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความคิดขั้นสูง ในการมีวิจรรย์ญาณ การวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา การประเมิน ตัดสินใจ และการสร้างสรรค์

๒. การเรียนรู้เชิงรุก จะช่วยส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่ม จะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม

๓. การเรียนรู้เชิงรุก ทำให้ผู้เรียนทุ่มเทในการเรียน จูงใจในการเรียน และทำให้ผู้เรียนแสดงออกถึงความรู้ความสามารถ เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างกระตือรือร้น ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย ผ่านการใช้กิจกรรมที่ครูจัดเตรียมไว้ให้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนเลือกเรียนรู้กิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจและความถนัดของตนเอง เกิดความรับผิดชอบ และทุ่มเทเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จ

๔. การเรียนรู้เชิงรุก ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเชิงบวกทั้งผู้เรียน และครู เป็นการปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน ผู้เรียนจะมีโอกาสได้เลือกใช้ความถนัด ความสนใจ ความสามารถที่เป็นความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Different) สอดคล้องกับแนวคิดพหุปัญญา เพื่อแสดงออกถึงตัวตนและศักยภาพของตัวเอง ส่วนครูผู้สอนต้องมีความตระหนัก แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนา และส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามนโยบาย ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอน มีความเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาดน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน

๕. กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ช่วยสามารถรักษาผลการเรียนรู้ให้อยู่คงทนและยั่งยืน เพราะกระบวนการเรียนรู้ Active Learning สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เกี่ยวกับความจำ โดยสามารถเก็บและจำสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีส่วนร่วม มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้สอน สิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ได้ ผ่านการปฏิบัติจริง สามารถเก็บในระบบความจำระยะยาว (Long Term Memory)

จากที่กล่าวมาในข้างต้นสรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก มีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนจดจำเรื่องที่เรียนได้อย่างคงทน และมีความเข้าใจอย่างลุ่มลึกจากการปฏิบัติจริงของตนเอง ที่เกิดจากการเรียนรู้จากการปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน ผ่านกระบวนการการคิด การลงมือทำและนำเสนอด้วยตนเอง ซึ่งในการพัฒนานวัตกรรมในครั้งนี้ ผู้จัดทำเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกสู่คุณภาพผู้เรียนโรงเรียนที่จะช่วยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

นักการศึกษาได้อธิบายถึงลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Active Learning ไว้ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ : ๒๒) ลักษณะของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีดังนี้

๑. เป็นการพัฒนาศักยภาพการคิด การแก้ปัญหาและการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้
๒. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดระบบการเรียนรู้ และสร้างองค์ความรู้ โดยมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน
๓. เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้สูงสุด
๔. เป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนบูรณาการข้อมูล สู่ทักษะการคิดวิเคราะห์และประเมินค่า
๕. ผู้เรียน ได้เรียนรู้ความมีวินัย ในการทำงานกลุ่มร่วมกับคนอื่น
๖. ความรู้เกิดจากประสบการณ์ และการสรุปของผู้เรียน
๗. ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (๒๕๖๐ : ๒๒) สรุปว่า การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก Active Learning นั้นสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนอย่างหลากหลาย เช่น กระบวนการกลุ่ม การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงาน การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยี โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ฝึกให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนทำเองจนสำเร็จตามเป้าหมาย มีการพัฒนาความคิดให้แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้กระตุ้นชักชวนระดมความคิด โดยคำนึงถึงหลักการสำคัญ ดังนี้

๑. สิ่งที่กำหนดให้ผู้เรียนทำต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนโดยตรง
๒. กิจกรรมสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง
๓. มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน
๔. ผู้เรียนสามารถเปรียบเทียบงานกับชีวิตจริง
๕. ผู้เรียนสามารถสร้างสถานการณ์ตามที่ผู้สอนกำหนด
๖. ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริง

๒. แนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

กระบวนการชุมชนทางวิชาชีพ จะช่วยยกระดับความรู้ความเข้าใจของครูแต่ละคน ทั้งมิติความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่จะสอนและความรู้ความเข้าใจต่อการสอน เช่น หลักสูตร จิตวิทยาการสอน การออกแบบกิจกรรม การวัดและประเมินผล เป็นต้น

๑. PLC ช่วยยกระดับทักษะของครูแต่ละคน เช่น ทักษะการออกแบบการเรียนรู้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะ ICT ทักษะการวัดและประเมินผล ตลอดจนทักษะทางวิทยาศาสตร์ เช่น ทักษะการจัดการความขัดแย้ง ทักษะการจัดการอารมณ์ ทักษะการอยู่ร่วมกัน

๒. PLC ช่วยให้ครูแต่ละคนค้นพบความหมายของชีวิต ความหมายของการเป็นครู รู้สึกถึงคุณค่าของงานครู เห็นเป้าหมายที่สำคัญร่วมกันเป็นบุคคลและองค์กรการเรียนรู้ทำงานเป็นทีม มีความเป็นกัลยาณมิตร (ปณัสยา รัตนพันธ์ ๒๕๖๐ : ๗๙)

กิจกรรมของชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

๑. Dialogue หรือ กระบวนการสนทนาเพื่อเรียนรู้กันและกันด้วยการคุยกัน เน้นการฟังอย่างรู้เท่าทันจิตใจของตนเอง เพื่อจัดการตัดสินใจที่เกิดขึ้นขณะฟัง การฟังนั้นก็จะเป็นไปด้วยความ

กรุณาต่อกัน ทุกคนจะมีโอกาสรับเนื้อความได้อย่างครบถ้วนทั้งมิติและเนื้อหา ตัวอย่างหัวข้อคำถามเพื่อ Dialogue เช่น ห้าปีที่แล้วเราเห็นองค์กรเราเป็นอย่างไร อีกห้าปีข้างหน้าเราอยากเห็นองค์กรเราเป็นอย่างไร อะไรที่หล่อหลอมให้เรากลายเป็นคนแบบนี้ เราจะอยู่ตรงไหนของจักรวาล ซึ่งเราเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ รอบตัวอย่างไร เป็นต้น

๒. Lesson Study เป็นกระบวนการร่วมกันพัฒนากิจกรรมการสร้างการเรียนรู้ของกลุ่มครูตัวอย่าง หัวข้อคำถามเพื่อ Lesson Study เช่น ทำอย่างไรที่จะทำให้โรงเรียนพัฒนาปัญญาภายในให้กับผู้เรียน กิจกรรมฝึกฝนการรู้ตัวมีอะไรบ้าง ทำอย่างไรบ้างกับเด็กแต่ละวัย การฝึกให้เด็กได้ใคร่ครวญควรมีกิจกรรมใดบ้าง การฝึกฝน Dialogue มีกระบวนการอย่างไร เป็นต้น

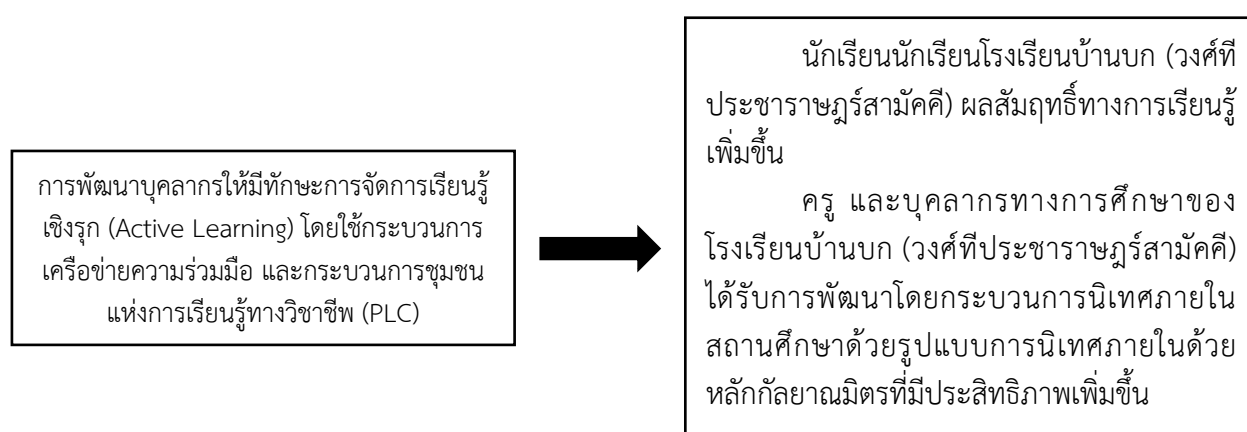
๓. Share & Learn แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ ความสำเร็จหรือ ความล้มเหลวจากหน้างานของกันและกัน เน้นการอภิปรายร่วมกันอย่างสร้างสรรค์โดยมีเจตจำนงที่ดี ต่อการทำให้ งานพัฒนาขึ้น อาจจะทำเป็นคู่ ทำเป็นกลุ่มย่อย และเป็นกลุ่มใหญ่ ตัวอย่างหัวข้อคำถาม เพื่อ Share & Learn เช่น อะไรคือปัญหาหรือสิ่งที่เราต้องการพัฒนา ทำอะไรบ้าง ทำอย่างไร ผลเป็นอย่างไร อะไรที่ยืนยันว่าเราได้พบผลเช่นนั้น เราสามารถทำอะไรได้บ้าง

๔. AAR (After Action Review) เป็นการร่วมกันอภิปราย สรุปในแต่ละแง่มุม หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมเพื่อทำให้เกิดการใคร่ครวญ หรือการทบทวนต่อเรื่องนั้นๆ ตัวอย่างหัวข้อคำถามเพื่อ AAR เช่น เห็นอะไร รู้สึกหรือคิดอย่างไร อะไรที่เราได้เรียนรู้ เป็นต้น

๕. การสร้าง PLC ยังครอบคลุมถึงเด็กและผู้ปกครองอันเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งในแง่ของเป้าหมาย กระบวนการและกิจกรรม หมายถึง PLC จะสร้างมวลพลังแห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นกับคนที่แวดล้อมอยู่ให้พัฒนาขึ้น

กรอบแนวคิดในการพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา โดยการออกแบบกรอบแนวคิดให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ระบุแนวทางกระบวนการดำเนินงานแก้ไขปัญหา

๑๑. การออกแบบกระบวนการพัฒนานวัตกรรม

๑. การวางแผน (P: Plan)

๑. ประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

๒. วิเคราะห์สภาพแวดล้อม บริบท และความเป็นไปได้ด้วยกระบวนการ SWOT

๓. สรุปผลการวิเคราะห์กำหนดแนวทางในการพัฒนานวัตกรรม

๔. ประกาศคำสั่งแต่งตั้งคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาในการดำเนินกิจกรรม การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

๕. ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ หลักสูตรสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการปฏิบัติจริงของผู้เรียนในการอ่าน การเขียนอย่างเหมาะสมกับระดับชั้น กระบวนการ PLC และการกระบวนการทำงานแบบวงจรเดมมิ่ง PDCA

๒. ลงมือปฏิบัติ (D: Do)

๑. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะด้วยการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน

๒. กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการการอบรมพัฒนาข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการสอนเชิงรุก Active learning ในศตวรรษที่ ๒๑ สำหรับครูผู้สอนเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเสริมสร้างสมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑

๓. กิจกรรมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมทางการศึกษา

๓. สะท้อน/สรุปผล (C: Check)

หลังการนิเทศทุกครั้ง ผู้บริหาร ทีมนิเทศและผู้รับการนิเทศได้จัดให้มีการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) เพื่อเป็นเครื่องมือถอดบทเรียน หรือองค์ความรู้ เป็นการรวบรวมบทเรียนที่ได้จากการนิเทศ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศนั้นๆ เพื่อให้สามารถทำได้ดีขึ้นในครั้งต่อไป ซึ่งการทำ AAR จะอยู่ในส่วนหนึ่งของวงจรแห่งการวางแผนการเตรียมความพร้อม การปฏิบัติและการทบทวน เป็นการทบทวนวิธีการนิเทศ ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้ ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ทำผิดพลาดไม่ใช่การกล่าวโทษใครทั้งสิ้นแต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีกในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้วเพื่อนำไปสู่การ วางแผน ดำเนินการนิเทศในครั้งต่อไปที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล (A: Act)

การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาปฏิบัติเป็นระยะ และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการนำผลการ ติดตาม ตรวจสอบ สู่การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงาน

และใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานต่อไป โดยใช้เทคนิคการชี้แนะ (Coaching) หลักการในการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล ยึดหลักการ ดังนี้

๑) ความเป็นระบบ (System) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการความมีระบบ แบบแผน เป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจน

๒) การมีส่วนร่วม (Collaboration) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๓) ความพอเพียง (Sufficiency) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการความพอเพียง ตระหนักถึงความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ มีความพอประมาณ และมีเหตุมีผลรองรับในการดำเนินงาน

หลักการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล ดำเนินการ ดังนี้

๑. สร้างไลน์กลุ่มเพื่อติดต่อประสานงาน และให้คำปรึกษา

๒. ประชุม PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินการ

๓. ลงนิเทศ ติดตาม และทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินการ

๔. รายงานผลการนิเทศทั้งต่อผู้บริหารในสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ รวมทั้งจัดทำข้อมูลการนิเทศของโรงเรียนต่อไป

๑๒. ผลการดำเนินการ/ประโยชน์ที่ได้รับ

๑. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษสูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นไปตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ

๒. ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)

๓. โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีนวัตกรรมในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะ ที่เป็นแบบอย่างในการบริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับอย่างน้อย ๘ นวัตกรรมขึ้นไป

๑๓. งบประมาณเพื่อพัฒนานวัตกรรมการศึกษา ๑๐,๐๐๐ บาท

นวัตกรรมการศึกษา และกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมการศึกษา	ค่าตอบแทน	ค่าใช้สอย	ค่าวัสดุ	งบลงทุน
๑. การพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โดยใช้กระบวนการเครือข่ายความร่วมมือ และกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)				
กิจกรรมที่ ๑ ประชุมวางแผนคณะครู และบุคลากรทางการศึกษา	-	-	-	-

กิจกรรมที่ ๒ กำหนดหน้าที่ผู้รับผิดชอบ/ปฏิทินการดำเนินงานกิจกรรม	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๓ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการออกแบบการจัดการเรียนรู้ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ในการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะด้วยการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน	๗,๒๐๐	-	๒,๘๐๐	-
กิจกรรมที่ ๔ กิจกรรมนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นวัตกรรมทางการศึกษา	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๕ นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน	-	-	-	-
กิจกรรมที่ ๖ สรุปผลการดำเนินกิจกรรม	-	-	-	-
รวม	๗,๒๐๐	-	๒,๘๐๐	
	๑๐,๐๐๐			

๑๔.การประเมินผล

จุดประสงค์	วิธีการ	เครื่องมือ	เกณฑ์
๑. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ในสมรรถนะพื้นฐาน ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ สูงขึ้น และเป็นผู้มีสมรรถนะในการจัดการตนเอง มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามเกณฑ์ที่ทางโรงเรียนประกาศ	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ผ่านร้อยละ ๘๐
๒. เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะในการออกแบบนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนที่หลากหลาย และมีความสอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน	ประเมินนวัตกรรม	แบบประเมินนวัตกรรม	ผ่านระดับดีมาก
๓. เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษามีนวัตกรรมในการออกแบบหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ฐานสมรรถนะที่เป็นแบบอย่างในการบริหารพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่ประสิทธิภาพ เป็นที่น่าเชื่อถือได้ และเป็นที่ยอมรับ	ประเมินนวัตกรรม	แบบประเมินนวัตกรรม	ระดับดีมาก

แนวการปฏิบัติที่เป็นเลิศ Best Practice การนิเทศภายในสถานศึกษา

ชื่อผลงาน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาด้วยหลัก
กัลยาณมิตรธรรม ๗

ชื่อสถานศึกษา โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชากรราษฎร์สามัคคี) สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

๑. ที่มาและความสำคัญ

การศึกษาในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ทำให้เห็นว่า ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วใน สภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่ แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคม และตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต การศึกษาควรจะมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่ จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชากรราษฎร์สามัคคี) ดำเนินการใช้กระบวนการนิเทศในการเตรียมความพร้อมรับการประเมิน โดยศึกษา วิเคราะห์สารสนเทศรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ ๔ จาก สมศ. ศึกษาคู่มือการประกัน คุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการจัดโครงสร้าง บทบาทหน้าที่ ผู้รับผิดชอบ วิธีดำเนินงาน การจัดการ ทรัพยากร โดยการส่งเสริม ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพอย่างเป็นขั้นตอนและมุ่งเน้นคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา ตั้งแต่ การมีส่วนร่วมในการกำหนด มาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ

เนื่องจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (O-NET) เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพ การเรียน การสอนในระดับระดับนักเรียน จะแสดงคะแนนของนักเรียนรายบุคคล ในแต่ละวิชาว่าสูงกว่า หรือต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยของระดับโรงเรียน ระดับสังกัดและระดับประเทศ ในระดับครูผู้สอนจะแสดงผลคะแนนรายวิชาที่ตนเองสอน ว่าสาระการเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้ใดต่ำกว่าเกณฑ์ คะแนนเฉลี่ยร้อยละ ๕๐ และระดับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสามารถพิจารณาผลการสอบใน ภาพรวมของวิชาจากคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียน เทียบเคียงกับโรงเรียนที่อยู่ในจังหวัดหรือโรงเรียนที่อยู่ใน สังกัดเดียวกันที่มีสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียน การสอนที่ใกล้เคียงกัน และระดับประเทศเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียนยิ่งขึ้น โดยใช้ระบบการนิเทศติดตามและ ประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนให้พัฒนา กระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

จากการร่วมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครู ได้วิเคราะห์ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนา คุณภาพตามบทบาทของสถานศึกษา พบว่าปัจจัยภายใน คือ ครูมีจำนวนไม่ครบชั้น ไม่ตรงสาขาวิชา ปัจจัยภายนอก คือ นักเรียนไม่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติที่ดีต่อการเรียน จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของ ปัญหา โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชากรราษฎร์สามัคคี) จึงได้จัดทำ แผนนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยหลักกัลยาณมิตร เพื่อเป็นเครื่องมือในการนิเทศ ปรับปรุงและเพิ่ม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารโรงเรียน ในการพัฒนาการศึกษาและ คุณภาพ การศึกษาของโรงเรียนต่อไป

๒. วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย

๑. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี)
๒. เพื่อส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในศตวรรษที่ ๒๑
๓. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยรูปแบบการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายเชิงปริมาณ

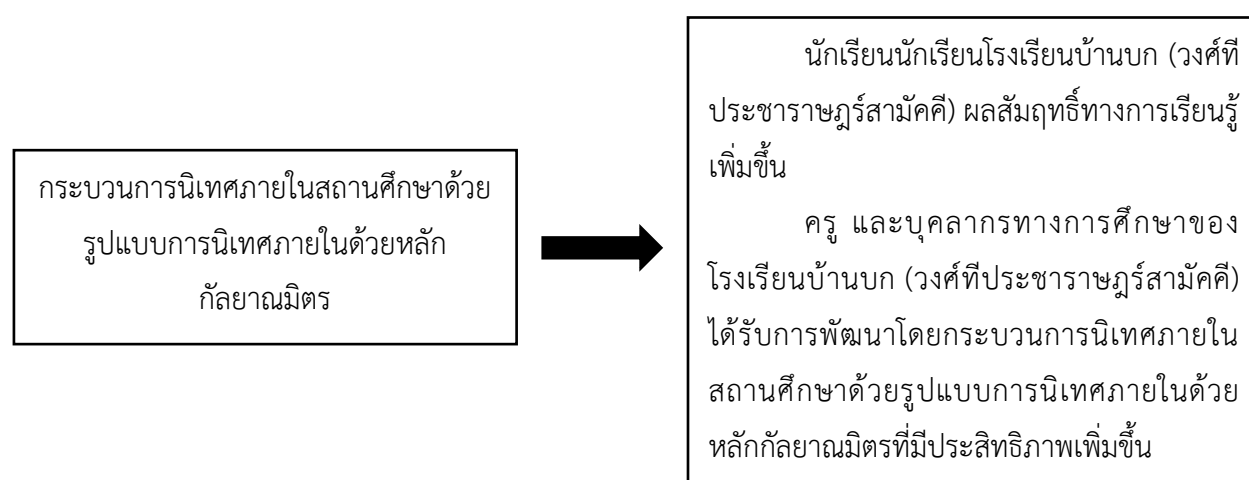
๑. ร้อยละ ๑๐๐ ของครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
๒. ร้อยละ ๑๐๐ ของครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) ได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยกระบวนการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตร

กลุ่มเป้าหมายเชิงคุณภาพ

๑. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น
๒. ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยกระบวนการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตรได้หลากหลายมากขึ้น
๓. ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชาราชูร์สามัคคี) ได้รับการพัฒนาโดยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยรูปแบบการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิดในการพัฒนา

ผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนา โดยการออกแบบกรอบแนวคิดให้มีความสอดคล้องกับสภาพปัญหา ระบุแนวทางกระบวนการดำเนินงานแก้ไข้ปัญหา

๓. กระบวนการหรือขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษา

๓.๑ การออกแบบ

๓.๑.๑ หลักการ ทฤษฎี แนวคิดในการพัฒนา

การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน เพราะเป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดในการสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาต้องดำเนินการให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน และครูปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนภายในชั้นเรียนและโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีหลักการการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน ดังนี้

ความจำเป็นของการนิเทศภายในโรงเรียน

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

ขอบข่ายการนิเทศภายในโรงเรียน

กระบวนการและขั้นตอนนิเทศภายในโรงเรียน

ศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประชาราษฎร์สามัคคี) ได้นำแนวคิดทฤษฎีหลักการนิเทศภายในสถานศึกษาสู่การปฏิบัติจริงในโรงเรียน โดยขับเคลื่อนการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา โดยใช้รูปแบบการนิเทศติดตามและประเมินผลของสถานศึกษา

ความหมายการนิเทศภายในโรงเรียน

นักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน ไว้ดังนี้ วัชร่า เล่าเรียนดี(๒๕๕๐ : ๑๒๐) กล่าวถึง การนิเทศภายในโรงเรียนว่าเป็นกระบวนการ นิเทศการศึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่มุ่งพัฒนาการเรียนการสอนที่จัดดำเนินการในโรงเรียนโดย บุคลากรในโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน คณะครูและบุคลากรอื่นที่เกี่ยวข้อง กับการศึกษาในโรงเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนโดยตรง

ฉวีวรรณ พันวัน (๒๕๕๒ : ๙) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการร่วมกันทางการศึกษา ของผู้บริหารโรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

พัชรี ศานติอาวรรณ(๒๕๕๒: ๑๒) กล่าวว่า การนิเทศภายใน คือ กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการศึกษา โดยการระดมสรรพกำลังสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้ครูสามารถ ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่ตรงกับความต้องการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและต่อเนื่องส่งผล ให้นักเรียนมีคุณภาพและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อการแก้ไขปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษา ที่กำหนดและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

จุดมุ่งหมายของการนิเทศภายในโรงเรียน

ในการดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน เพราะจุดมุ่งหมายจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถมองเห็นแนวทางในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศบรรลุผล มีนักการศึกษากำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศภายในโรงเรียนไว้ดังนี้

กระทรวง จิตรเดชากุล (๒๕๕๐ : ๔) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการนิเทศ ภายในโรงเรียน ดังนี้๑. เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานใกล้เคียงกัน

๒. เพื่อให้บุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้ความสามารถ มีความคุ้นเคยและใกล้ชิดปัญหา

มากที่สุด

๓. เพื่อให้บรรยากาศในการนิเทศมีความเป็นกันเอง และสามารถปฏิบัติงานนิเทศได้อย่าง

ต่อเนื่อง

ธีรศักดิ์ เลื่อยไธสง (๒๕๕๐ : ๒) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมาย ของการนิเทศภายในไว้ ๔ ประการ

ดังนี้

๑. พัฒนาค้น คือ เน้นความรู้ทักษะ เจตคติคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี

๒. พัฒนางาน คือ เน้นภารกิจหลัก ได้แก่การสอน เทคนิควิธีการสอน

๓. ประสานสัมพันธ์คือ เน้นความร่วมมือ ความเข้าใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๔. สร้างขวัญ และกำลังใจ คือ เน้นการส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือเกื้อกูลกันให้เกิดความ

มั่นใจในการทำงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (๒๕๕๒ : ๓๓) ได้ให้ความหมายจุดมุ่งหมายของการนิเทศไว้ว่า

๑. เพื่อช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒. เพื่อพัฒนาหลักสูตรและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของ ชุมชน สังคม ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน

๓. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาปฏิรูประบบบริหาร โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมรับผิดชอบโดยให้ทุกคน มีส่วนรับผิดชอบและชื่นชมในผลงาน

๔. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่าง ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ชุมชน สังคม

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินการร่วมกันระหว่าง ผู้บริหารและครูในโรงเรียน ในการให้คำแนะนำช่วยเหลือให้คำปรึกษา เสนอแนะแก่ผู้ร่วมงานเกี่ยวกับ กระบวนการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความร่วมมือเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

หลักการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศในโรงเรียน จะต้องมีการเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศทั้งนี้เพื่อให้ การนิเทศบังเกิดมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งมีนักวิชาการได้นำเสนอไว้ ดังนี้

ธีรศักดิ์เลื่อยไธสง (๒๕๕๐ : ๒) ได้นำ เสนอ หลักการของการนิเทศภายใน ดังนี้

๑. ดำเนินการตามกระบวนการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒. ส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบ

๓. กิจกรรมการนิเทศตรงกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครู

๔. จัดสภาพแวดล้อม และแหล่งวิทยาการให้เอื้อต่อการดำเนินงาน

๕. สร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและเสริมสร้างขวัญกำลังใจแก่ครู

ซารี มณีศรี(๒๕๕๐ : ๒๗ – ๒๘) ได้กล่าวถึงสาระของหลักการนิเทศการศึกษาไว้ดังนี้

๑. การนิเทศการศึกษาเป็นการช่วยกระตุ้นประสานงานและแนะนำให้เกิดความเจริญงอก

งามแก่ครูโดยทั่วไป

๒. การนิเทศต้องอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย
๓. การนิเทศเป็นกระบวนการส่งเสริมสร้างสรรค์
๔. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน
๕. การนิเทศคือการสร้างมนุษยสัมพันธ์
๖. การนิเทศมุ่งส่งเสริมบำรุงขวัญ

กรອງทอง จิระเดชกุล (๒๕๕๐ : ๕) กล่าวว่า การนิเทศภายในโรงเรียนมีหลักการดังนี้

๑. การดำเนินการนิเทศจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามขั้นตอน

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

๒. บุคลากรที่สำคัญในการดำเนินการระบบนิเทศภายในโรงเรียนคือ ผู้บริหารสถานศึกษา
๓. การนิเทศภายในโรงเรียน จะต้องสอดคล้องกับความต้องการและความจำเป็นในการ

พัฒนาครูและนักเรียน

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศภายในโรงเรียนก็คือ ผู้นิเทศต้องมีความรู้ความเข้าใจในหลักการนิเทศอย่างถูกต้อง ตรงประเด็น มีระบบและขั้นตอนที่ชัดเจน การนิเทศที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาครูและนักเรียนการดำเนินงานจะต้องเป็นระบบและต่อเนื่องอยู่บนฐานทางวิทยาศาสตร์ ความเป็นประชาธิปไตย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และเน้นให้บุคคลมีส่วนในการทำงานเน้นความร่วมมือร่วมใจ และใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน รวมทั้งจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานที่ส่งเสริมให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายคือมุ่งที่ครูเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น อีกทั้งส่งเสริมให้ครูได้แสดงถึงความสามารถและปฏิบัติการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศภายในโรงเรียน ถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน ให้เกิดการพัฒนาตนเองในการทำงานเพื่อผลสำเร็จของการบริหาร การศึกษา การนิเทศภายในโรงเรียนมีลักษณะการปฏิบัติเช่นเดียวกับกิจกรรมอื่น ๆ ต้องอาศัยกระบวนการ ขั้นตอนในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สำหรับยึดเป็นแนวทางไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ซึ่งในกระบวนการนิเทศนี้มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดไว้ดังนี้

นพพรพรรณ ญาณโกมุท และคณะ (๒๕๕๘ : ๑๓๒) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) ดังนี้

ขั้นที่ ๑ สร้างความร่วมมือ (Participation) เป็นขั้นที่ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัญหาการนิเทศและการจัดการเรียนรู้และความต้องการของครูโดยดำเนินการ ดังนี้

๑. จัดประชุม ระดมสมอง ร่วมกันวิเคราะห์สภาพบริบทของโรงเรียน ขอบข่ายภารกิจงาน การนิเทศภายใน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการดำเนินการ วิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อยเพื่อนำมากำหนดจุดที่ต้องการพัฒนา ดังนี้

- ๑.๑ วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้
- ๑.๒ วิเคราะห์ปัญหาด้านการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้
- ๑.๓ วิเคราะห์ขอบข่ายงานด้านการนิเทศภายในและการจัดการเรียนรู้ของครู

๒. สนทนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นวิธีการที่ให้ครูนำประสบการณ์ในการจัดเรียนรู้ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ร่วมกันคิดแก้ปัญหาและเลือกวิธีการที่เหมาะสม โดยมีเป้าหมายร่วมกัน ที่

สำคัญผู้บริหารต้องให้อิสระในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้อำนาจในการตัดสินใจยอมรับฟัง ความคิดเห็นของคณะครูในการกำหนดประเด็นและวิธีการ

๓. สรุปปัญหาและความต้องการ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพบริบท ปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ของครูร่วมกันเลือกประเด็นและวิธีการที่จะปรับปรุงหรือพัฒนา

๔. กำหนดเป้าหมายในการนิเทศและเงื่อนไขความสำเร็จ สร้างขวัญกำลังใจในการดำเนินการ
ขั้นที่ ๒ การวางแผนการนิเทศ (Plan) เป็นขั้นตอนที่ผู้บริหารและคณะครู ประชุมปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนการดำเนินการ กำหนดวัตถุประสงค์แต่งตั้งคณะทำงาน และจัดทำปฏิทินการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ประชุมคณะครูให้ความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่จะดำเนินการว่าต้องมีความรู้ความสามารถอย่างไรบ้าง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศภายในและเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็นในบทบาทหน้าที่ของแต่ละคน

๒. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดวัตถุประสงค์ขอบข่าย ขั้นตอน และวิธีการในการนิเทศ

๓. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดบทบาท หน้าที่ ชี้แจงบทบาทหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกันให้ชัดเจน พร้อมวิธีการในการดำเนินการตามบทบาทของตน

๔. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันออกแบบเครื่องมือในการนิเทศ สร้างเครื่องมือและศึกษาวิธีการใช้เครื่องมือ เช่น แบบสังเกตการสอน

๕. ผู้บริหารและคณะครูร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศ กำหนดระยะเวลา
ขั้นที่ ๓ นำแผนสู่การปฏิบัติ(Action) ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามแนวคิดของการศึกษาชั้นเรียน มีขั้นตอนในการดำเนินการ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การจัดการเรียนรู้ (Learning) มีการดำเนินการ ดังนี้

๑.๑ ด้านหลักสูตร โดยมีการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อศึกษาหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวทางการดำเนินการ สิ่งที่สำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ตามที่หลักสูตรต้องการ โดยให้ครูผู้สอนมีส่วนร่วม

๑.๒ การจัดทำกำหนดการสอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑.๒.๑ ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระ การเรียนรู้ที่จะจัดทำหลักสูตรเพื่อให้เข้าใจเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนรู้

๑.๒.๒ วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เพื่อกำหนดสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น และกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีรายภาค สาระการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะต้องเรียนโดยคำนึงถึงจุดเน้นของหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียน ความต้องการของท้องถิ่นและ ชุมชน จำนวนเวลาที่จัดการเรียนรู้ในแต่ละสัปดาห์และระดับชั้น ส่วนการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีรายภาคเรียนนั้น เป็นการระบุถึงความรู้ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เรียนซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปี/ภาค ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละ ช่วงชั้นออกมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ในแต่ละชั้นปีและนำการเรียนรู้มากำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้

๑.๓ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย

๑.๓.๑ สาระสำคัญ เป็นการเขียนในลักษณะเป็นความคิดรวบยอด

๑.๓.๒ จุดประสงค์การเรียนรู้เขียนในลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งเมื่อผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติทุกพฤติกรรมในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้แล้วจะบรรลุผลตามตัวชี้วัด และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละหน่วย

๑.๓.๓ สารการเรียนรู้เป็นการเขียนเนื้อหาสาระในลักษณะเป็นประเด็นสำคัญสั้น ๆ สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้

๑.๓.๔ กิจกรรมการเรียนรู้ระบุวิธีสอน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิค การสอนที่หลากหลาย เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวครบถ้วนแล้วผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์ในการเรียนรู้และเมื่อเรียนจบครบทุกแผน ผู้เรียนจะได้ความรู้ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ครบถ้วนตามเป้าหมายการเรียนรู้ของตัวชี้วัด

๑.๓.๕ การประเมินผลต้องครอบคลุมด้านความรู้ด้านทักษะกระบวนการ ด้านทัศนคติควรมีการวัดผลตามสภาพจริง และกำหนดแนวทางให้ชัดเจนโดยเน้นการวัดจาก การปฏิบัติ สามารถประเมินได้ทั้งระหว่างเรียน และประเมินสรุปรวม

๒. ดำเนินการจัดการเรียนรู้และนิเทศ (Do)

๒.๑ ประชุมก่อนสอน โดยการประชุมปรึกษาหารือและวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหารและคณะครูในการดำเนินงานและการวางแผนชี้แจงวัตถุประสงค์ในการนิเทศ ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการเรียนรู้เข้าใจบทบาท ทั้งเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ วิธีการนิเทศ และวิธีการในการสังเกตการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน ประเด็นที่จะสังเกตและวิธีการบันทึกผลการ สังเกต

๒.๒ ปฏิบัติการสอนและการสังเกตการสอน เป็นการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างไปใช้จริงในชั้นเรียน ผู้นิเทศ จะเป็นผู้สังเกตการสอนและมีการบันทึกข้อมูล ข้อสังเกตต่าง ๆ ในชั้นเรียน พร้อมทั้งมีการสังเกต พฤติกรรมของครูผู้สอนและผู้เรียนอย่างละเอียดเพื่อเป็นข้อมูล

๒.๓ ประชุมหลังสอนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับครูเพื่อพิจารณา วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน และร่วมกันพิจารณาประเด็นที่ควรมีการปรับแก้และพัฒนาต่อไป และร่วมกันทบทวนแผนการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ของครูระหว่างการสังเกตการสอน สรุปข้อคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูที่ได้รับการนิเทศ

๒.๔ บันทึกผลการสอนและการสังเกตการสอน เป็นการบันทึกผลการสังเกตการสอน กันและกัน ร่วมกันสรุปและบันทึกผล

๓. การสะท้อนความคิดและประเมินสรุป (Reflecting and Evaluating) เป็นขั้นตอนที่นำผลจากการบันทึกการสอนและการสังเกตการสอนมาร่วมอภิปรายและสะท้อนผล โดยเน้นที่การจัดกิจกรรม ในชั้นนี้คณะครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคนร่วมรับรู้และพิจารณาว่าควรปรับปรุงในขั้นตอนใดบ้างโดยดำเนินการ ดังนี้

๓.๑ แลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปผลการจัดการเรียนรู้ของครูโดยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลจากการปฏิบัติการสอนและการสังเกตการสอน นำเสนอข้อสังเกตที่ค้นพบ ร่วมกันประเมินผลว่าประเด็นใดบ้างที่ดีควรคงไว้และประเด็นใดที่ควรมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุง

๓.๒ นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาต่อไป และวางแผนในการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการจัดการเรียนรู้ต่อไป

วิระศักดิ์ชมพูคำ (๒๕๕๐ : ๒๗๕ - ๒๗๗) กล่าวถึง ขั้นตอนกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน โดยสรุปไว้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ เป็นขั้นเริ่มต้นที่จะได้ข้อมูลจากการศึกษาเพื่อไปประกอบการตัดสินใจ การวางแผน และกำหนดทางเลือกต่อไป ในการพัฒนาครูจะต้องพัฒนาให้ตรงกับความต้องการของครูขั้นตอนการพัฒนาการเรียนการสอน จึงควรเริ่มที่การหาความต้องการจำเป็นของครูโดยใช้วิธีการต่าง ๆ ได้แก่ สัมภาษณ์ครูผู้สอน สัมภาษณ์นักเรียน ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำรวจความต้องการ และการเยี่ยมเยียนและดูการจัดการเรียน การสอนในโรงเรียน เป็นต้น การใช้วิธีการเหล่านี้อาจใช้เพียงวิธีเดียวหรือหลาย ๆ วิธีรวมกันก็ได้สิ่งที่คำนึงถึงในขั้นตอนนี้คือ การจัดทำข้อมูลให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนเพื่อให้โรงเรียนหรือครูเกิดความตระหนักถึงความต้องการจำเป็นในอันที่จะต้องมีการปรับปรุงหรือพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อดำเนินการพัฒนาคุณภาพหรือยกระดับคุณภาพของนักเรียน

ขั้นที่ ๒ การวางแผนและการกำหนดทางเลือก การวางแผน คือ การพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ในการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่พึงประสงค์ซึ่งรวมถึงการกำหนดการเลือก การปฏิบัติรายละเอียด ขั้นตอนการทำงานอย่างมีระบบ ที่สะดวกแก่การปฏิบัติและเป็นทางเลือกที่ดีที่สุดโดยโรงเรียนจะต้องร่วมกันวางแผน จัดทำเป็นโครงการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นอย่างชัดเจน

ขั้นที่ ๓ การสร้างและพัฒนาสื่อเครื่องมือ หรือวิธีการนิเทศ ขั้นนี้เป็นการกำหนดหลักสูตรหรือเนื้อหาสาระในการนิเทศ โดยนำผลที่ได้จากการสำรวจความต้องการจำเป็น การจัดเตรียมเอกสารที่ใช้ในการนิเทศ สื่อต่าง ๆ เช่น วัสดุทัศนคติกำหนด

ขั้นที่ ๔ การปฏิบัติการนิเทศขั้นนี้สามารถทำได้ ๒ ลักษณะ คือ นิเทศเพื่อตรวจสอบและเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษา โดยกำหนดวิธีการนิเทศออกเป็น ๒ วิธีคือ การนิเทศทางตรง หมายถึงการออกนิเทศด้วยตนเอง และนิเทศทางอ้อม หมายถึง การนิเทศด้วยการใช้สื่อ และเครื่องมือนิเทศการนิเทศทำได้หลายวิธีทั้งวิธีนิเทศรายบุคคล นิเทศภายนอก ประสานการนิเทศภายใน นิเทศเป็นกลุ่มตั้งแต่ให้คำปรึกษา สาธิต อภิปราย ประชุมกลุ่มย่อย ประชุมปฏิบัติการ ประชุมอบรม สัมมนาการฝึกงาน ดูงานทัศนศึกษา จัดนิทรรศการ สังเกตการสอน แต่ละวิธีมีข้อดีข้อจำกัด ของตนเองและมีความเหมาะสมที่ใช้ต่างสถานการณ์กัน ในขั้นตอนการวางแผนได้มีการเลือกสรรและ กำหนดวิธีการนิเทศไว้เป็นขั้นตอนแล้ว จึงปฏิบัติงานนิเทศไปตามแผนที่วางไว้โดยคำนึงถึง วัตถุประสงค์และให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนดและให้สอดคล้องกับเวลาที่กำหนด

ขั้นที่ ๕ การประเมินผลและรายงานผล เป็นขั้นตอนการตรวจสอบการปฏิบัติงาน รวบรวมปัญหาที่ปฏิบัติแต่ละขั้นตอน เพื่อหาแนวทางแก้ไข การประเมินขั้นสุดท้ายเป็นการเปรียบเทียบผลงาน เมื่อได้มีการปฏิบัติการนิเทศแล้วจะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติงาน ถ้ามีการกำหนดกิจกรรมปฏิบัติการนิเทศไว้เป็นขั้นตอนก็อาจจะประเมินผลเมื่อจบที่ละขั้นตอนเพื่อทราบผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้ายังไม่ดีก็จะได้นำมาพิจารณาหาเหตุผลและนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่อีก การปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นให้มีผลการเรียนการสอนดีขึ้นก็คือ การพัฒนาการเรียนการสอนนั่นเอง เมื่อผลการเรียนการสอนในขั้นตอนแรกดีแล้วก็ปฏิบัติและประเมินขั้นตอนต่อ ๆ ไปจนถึงขั้นสุดท้ายจึงประเมินผลรวมอีกครั้งเมื่อเป็นที่พอใจ ก็นำมาขยายผลต่อไปเมื่อนำไปขยายผลก็ต้องนิเทศติดตามผลต่อไปอีกการประเมินผลทำได้หลายวิธีเช่นการสังเกตพฤติกรรมของครูและนักเรียน การสัมภาษณ์การร่วมอภิปราย การใช้แผนการเรียนรู้ตลอดจนพิจารณาจากผลงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผลจากการนิเทศที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่

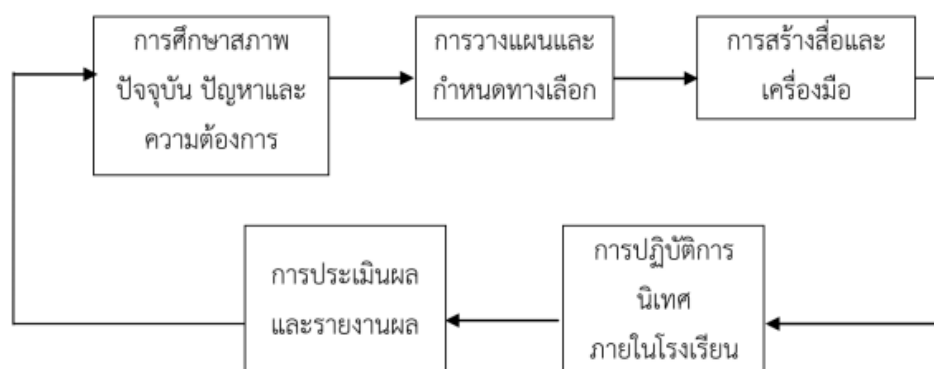
๑. โรงเรียนจัดกิจกรรมวิชาการได้ดียิ่งขึ้น

๒. ครูเปลี่ยนพฤติกรรม

๓. ผลการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น

๔. นักเรียนที่จบแล้วไปเรียนต่อ หรือประกอบอาชีพได้ตามความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียนและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข มีอาชีพที่พอใจเมื่อสิ้นสุดกระบวนการนิเทศภายใน

ตามแผนที่วางไว้แล้วจะต้องมีการสรุปจัดทำรายงานผลการนิเทศภายในโรงเรียนไว้อย่างชัดเจน สำหรับนำเสนอผู้เกี่ยวข้องและนำไปเป็นข้อมูลสารสนเทศในการนำไปเป็นแบบอย่างหรือพัฒนางานนิเทศภายในโรงเรียนต่อไป

ภาพประกอบ แสดงขั้นตอนการนิเทศภายในโรงเรียน

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๒ : ๑๐-๑๑) ได้จัดลำดับ

ขั้นตอนกระบวนการนิเทศเป็น ๕ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการเป็นการกำหนดปัญหาและความต้องการในแก้ปัญหาหรือพัฒนา ดังนี้

๑.๑ การจัดทำข้อมูลสารสนเทศพื้นฐาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาวางแผนการดำเนินงาน

๑.๒ การแลกเปลี่ยนระดมความคิด วิเคราะห์เพื่อหาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการ ในการพัฒนาตามบริบทของหน่วยงาน

๑.๓ การจัดลำดับปัญหาและเลือกปัญหาที่เป็นความจำเป็นหรือต้องการในลำดับเร่งด่วนหรือลำดับที่เห็นว่าสำคัญที่สุด

๑.๔ การสร้างการรับรู้ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การประชุม การสัมมนา ฯลฯ เพื่อสร้างวิสัยทัศน์หรือสร้างเป้าหมายร่วมกันในการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๒ การวางแผนการนิเทศเป็นการนำปัญหาและความต้องการ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรมในการจัดทำแผนนิเทศ ดังนี้

๒.๑ กำหนดแนวทาง/วิธีการการพัฒนาที่หลากหลายตามปัญหาที่เกิดขึ้น ตามความต้องการ และจำเป็น มีการใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community : PLC) และการศึกษาชั้นเรียน (Lesson Study) เป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนา วิชาชีพครูและการพัฒนา ผู้เรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๒.๒ เลือกแนวทาง/วิธีการในการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ วางแผนการดำเนินงานพัฒนา

๑) การประชุมเตรียมการนิเทศ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน

๒) สร้างคณะนิเทศ เป็นทีมงานในการนิเทศร่วมกัน

๓) กำหนดประเด็นการนิเทศ เป็นการกำหนดเนื้อหาที่จะนิเทศ

๔) กำหนดระยะเวลาในการนิเทศ โดยกำหนดระยะเวลาในการนิเทศที่เหมาะสมกับ การแก้ปัญหาและการพัฒนา

๕) กำหนดวิธีการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่เหมาะสมตามสภาพปัญหา และความต้องการ เช่น การประชุมสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การสังเกตชั้นเรียน การสาธิต การบันทึกวิดีโอ และการถ่ายภาพ การสัมภาษณ์การ Coaching & Mentoring ฯลฯ โดยเน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live เป็นต้น

๒.๔ จัดทำแผนนิเทศ ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เป้าหมาย แผนการดำเนินการ กิจกรรมสำคัญ ปฏิทินการปฏิบัติงาน ทรัพยากรที่ต้องการ เครื่องมือนิเทศ ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ขั้นที่ ๓ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

สื่อและเครื่องมือนิเทศเป็นสิ่งที่ช่วยให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป็นสิ่งที่ช่วยเก็บรายละเอียดที่ผู้รับการนิเทศไม่สามารถแสดงออกมาได้และสามารถเก็บข้อมูลนำมาเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา และสิ่งที่ทำให้มีความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

๓.๑ สร้างสื่อการนิเทศที่ทำให้การนิเทศบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น วิธีการนิเทศ ทักษะการนิเทศ เทคนิคการนิเทศ โดยเป็นสื่อที่สอดคล้องคล้อยในยุคศตวรรษที่ ๒๑ เน้นการใช้ ICT ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การใช้ Line Application การใช้ Clip Video การ Conference การใช้ Video Line You Tube Facebook Live เป็นต้น

๓.๒ สร้างเครื่องมือการนิเทศเพื่อเก็บข้อมูลเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตรวจสอบติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงาน และการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพ ใช้ง่าย สามารถเก็บข้อมูลที่ตอบประเด็นปัญหาความต้องการ และเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหา ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพการศึกษา

ขั้นที่ ๔ การปฏิบัติการนิเทศดำเนินการนิเทศตามวิธีการการนิเทศและกิจกรรมการนิเทศที่กำหนด

๔.๑ ประชุมเตรียมการก่อนการนิเทศ เพื่อสร้างความเข้าใจของผู้นิเทศ ให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๒ นิเทศตามขั้นตอน ระยะเวลา และใช้เครื่องมือตามที่กำหนด

๔.๓ การสะท้อนผลการนิเทศ

๔.๔ ปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงาน

ขั้นที่ ๕ การประเมินผลและรายงานผล

๕.๑ ประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงาน เช่น การดำเนินงานของผู้รับการนิเทศเพื่อนำผลไปปรับปรุงแนวทางการดำเนินงาน

๕.๒ ประเมินผลการนิเทศเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติการนิเทศตามระยะเวลาที่ต้องการในการนำผลไปใช้ในการพัฒนา หรือในแต่ละปีการศึกษา

๕.๓ รายงานผลการนิเทศต่อผู้เกี่ยวข้อง

๕.๔ นำผลการนิเทศที่เป็นปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะไปพัฒนาการนิเทศในครั้งต่อไป

สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนเป็นขั้นตอนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยสรุปกระบวนการนิเทศภายในที่เป็นระบบประกอบด้วย ๕ ขั้นตอน ขั้นที่ ๑ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ ขั้นที่ ๒ ขั้ววางแผนและการกำหนดทางเลือก ขั้นที่ ๓ การสร้างสื่อเครื่องมือและวิธีการ ขั้นที่ ๔ การปฏิบัติการนิเทศ ขั้นที่ ๕ การประเมินผลและรายงานผล ซึ่งกระบวนการทั้ง ๕ ขั้นที่กล่าวมา ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ในโรงเรียนได้ตามความเหมาะสม เพื่อยึดเป็นแนวทางในไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์และเพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อไป

ขอบข่ายงานนิเทศภายในโรงเรียนสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (๒๕๔๔, หน้า ๕๔ - ๕๖) ได้กล่าวว่า การบริหารโรงเรียนจะบรรลุ สำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ด้นั้นย่อมต้องอาศัยงานบริหาร ๔ งาน คือ

๑. งานบริหารงานวิชาการ
๒. งานบริหารงานบุคคล
๓. งานบริหารทั่วไป
๔. งานบริหารแผนและงบประมาณ

งานวิชาการ ถือเป็นงานหลักของโรงเรียนที่มีความสำคัญที่สุด ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ มากกว่ากิจกรรมด้านอื่น ๆ เพื่อให้การเรียนการสอนได้ผลตามเป้าหมายงานวิชาการประกอบด้วยงานย่อย ๆ ดังนี้

๑. งานกำหนดเป้าหมายและการวางแผนงานวิชาการ
๒. งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
๓. งานจัดหาวัสดุการสอนและส่งเสริมการใช้สื่อการสอน
๔. การจัดตารางสอนจัดครูเข้าทำการสอน
๕. งานวางแผนการสอนกำหนดการสอนการสอน
๖. งานจัดชั้นเรียนแบ่งกลุ่มนักเรียน
๗. งานนิเทศการสอน
๘. งานประเมินผลการศึกษา
๙. งานห้องสมุดงานเครื่องเขียนแบบเรียน
๑๐. งานพัฒนาการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ
๑๑. งานประชุมอบรมเสริมความรู้ครู
๑๒. งานการใช้ทรัพยากรในชุมชนเพื่อการเรียนการสอน

๑๓. การจัดทำบันทึกการใช้แบบฟอร์มต่าง ๆ ทางวิชาการ สรุปรายงานประจำตัวนักเรียน แบบกรอกคะแนนประเมินผลประจำปี

๑๔. งานหลักฐานแสดงผลการเรียนรู้เพื่อย้ายสถานศึกษาหรือได้รับการยกเว้นกติกแมน (Glickman, ๑๙๘๕ : ๒๓) ได้จัดขอบข่ายงานนิเทศของโรงเรียนไว้ ๕ งานมาใช้ ดังนี้

๑. การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง
๒. การเสริมสร้างประสบการณ์ทางอาชีพ
๓. การพัฒนาหลักสูตร
๔. การพัฒนาการทำงานกลุ่ม
๕. การวิจัยเชิงปฏิบัติการในห้องเรียน

ปีเตอร์ โอลิวา และ จอร์จ พาวลาส (Peter Oliva & George Pawlas, ๒๐๐๔ อ้างถึงใน ประกิตสิงห์ทอง, ๒๕๕๑ : ๒๑) ได้เสนอขอบข่ายของการนิเทศภายในไว้ดังนี้

๑. การพัฒนาการสอน
๒. การพัฒนาหลักสูตร
๓. การพัฒนาทีมงาน

จากแนวคิดของนักการศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการนิเทศภายในโรงเรียน เป็นการกำหนดกรอบเนื้อหาในการพัฒนางานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดไว้

ทักษะการนิเทศการศึกษา

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (๒๕๖๔ : ๑๒) ได้กล่าวว่าทักษะที่สำคัญในการนิเทศการศึกษา ควรจะมีทักษะ ๓ ด้าน ที่ผสมผสานกลมกลืนกันไป ได้แก่

๑. ทักษะทางมนุษย์(Human Skill) ที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- ๑) การให้ความสำคัญและตอบสนอง ต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ๒) การวิเคราะห์จุดอ่อนและจุดแข็งของแต่ละบุคคล
- ๓) เห็นความสำคัญ เห็นคุณค่าของแต่ละบุคคล
- ๔) มีการรับรู้ที่ชัดเจน
- ๕) สามารถสร้างความตระหนักและความผูกพันของครูต่อเป้าหมายของสถานศึกษา
- ๖) ทักษะในการนำการอภิปราย การฟัง เพื่อพัฒนางานได้อย่างราบรื่น
- ๗) การสร้างความร่วมมือระหว่างกัน กระตุ้นให้เกิดความร่วมมือ
- ๘) การแก้ปัญหาและความขัดแย้ง
- ๙) การเป็นแบบอย่างที่ดีของครู

๒. ทักษะทางเทคนิค (Technical Skill)

ทักษะทางด้านเทคนิค เป็นทักษะที่ผสมระหว่างการนำความรู้และความสามารถในการทำงานในหน้าที่ของตน ในเรื่องการสอน หลักสูตร การวัดและประเมินผล ผู้นิเทศต้องมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนในรายวิชาต่าง ๆ และต้องมีความชำนาญในการสอนอย่างน้อย ๑ วิชา ส่วนผู้นิเทศด้านทักษะอาชีพ ต้องมีความรู้ด้านงานวิชาชีพทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติและ ต้องมีทักษะและเทคนิคต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในกระบวนการนิเทศ ได้แก่

- ๑) การตั้งเกณฑ์ในการเลือกใช้วิธีสอนและสื่อการสอน
- ๒) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการสอน
- ๓) การสร้างและเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ชัดเจน วัดได้
- ๔) การนำงานวิจัยทางการศึกษามาใช้ในการนิเทศ
- ๕) การพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการสอน
- ๖) การสาธิตการสอนและการฝึกปฏิบัติการสอน

๓. ทักษะทางการจัดการ (Managerial Skill)

ทักษะทางการจัดการ เป็นความสามารถของผู้นิเทศที่จะทำให้เกิดความร่วมมือ ของบุคคลในการทำงานร่วมกัน การสร้างความก้าวหน้าและการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อเกิดผลผลิตและความสัมฤทธิ์ผลของงานตามจุดมุ่งหมายของโรงเรียน ทักษะการจัดการ ของผู้นิเทศในบทบาทหน้าที่ผู้นิเทศได้แก่ ทักษะการวางแผน การจัดสายงาน การจัดองค์การ การควบคุม และการตัดสินใจทักษะทางการจัดการที่นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา ได้แก่

- ๑) ความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษาและชุมชน
- ๒) ประเมินค่าความต้องการของครูหรือผู้รับการนิเทศก่อนที่จะทำการนิเทศ
- ๓) การเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนการสอน
- ๔) การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนและการศึกษา
- ๕) การวางแผนงานอย่างมีระบบ

๖) ความสามารถในการมอบหมายงาน

๗) การรู้จักใช้เวลาที่เหมาะสม

๘) การจัดสรรทรัพยากรให้ทั่วถึง

๙) การลดความเครียดในการทำงาน

หลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ ในพระไตรปิฎก

๑. ความหมายของกัลยาณมิตร

เพื่อให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นไปด้วยความกระชับและจำกัดเนื้อหาให้อยู่ในข่ายที่เหมาะสม จึงได้นำเสนอความหมายของ กัลยาณมิตร โดยแบ่งเป็น ๒ ประเด็น คือ ความหมายโดยศัพท์ และความหมายโดยเนื้อหา ดังต่อไปนี้

๑.๑ ความหมายโดยศัพท์

คำว่า กัลยาณมิตร มาจากคำว่า กัลยาณะ + มิตร โดยพจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ ให้ความหมายว่า กัลยาณะ ได้แก่ งาม ดี และ มิตร หมายถึง เพื่อนที่ดี, มิตรผู้มีคุณอันบัณฑิตพึงคบ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), ๒๕๔๘) นอกจากนี้คำว่ามิตร หรือ มิตร ยังมีความหมายตามผู้รู้ท่านวิเคราะห์ว่ามีรากศัพท์เดียวกับ คำว่า เมตตา วิเคราะห์ไว้ดังนี้

เมชชิตติ = มิตร ผู้โดยชอบรักใคร่กัน ผู้หนึ่งเรียกว่า มิตร มิตรเตภาวติ = เมตตา อธิยาศัยที่ใคร่ประโยชน์ซึ่งเกิดมีในมิตร เรียกว่า เมตตา อีกนัยหนึ่งว่า มิตรตสฺส เอสา ปวตตติติ = เมตตา อธิยาศัยที่ใคร่ประโยชน์ที่เป็นไปต่อมิตรเรียกว่า เมตตา (สมเด็จพระพุทธาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร), ๒๕๔๖)

ในอภิธรรมวิภังค์ปรากฏความไว้ว่า “ความรักใคร่ กิริยาที่รักใคร่ ภาวะที่รักใคร่ในสัตว์ทั้งหลาย เมตตาเจโตวิมุตติ นี้เรียกว่า เมตตา” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙) และอีกแห่งหนึ่งคือในขุททกนิกาย มหานิเทศ ได้ขยายความหมายของเมตตาไว้ว่า “เมตตา ได้แก่ ความรัก กิริยาที่รัก ภาวะที่รัก ความเอ็นดู กิริยา ที่เอ็นดู ภาวะที่เอ็นดู ความปรารถนาเกื้อกูลกัน ความอนุเคราะห์ ความไม่พยาบาท ความไม่ปองร้าย” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙)

จากความหมายตามที่กล่าวมาจะเห็นว่า กัลยาณมิตร ตามรูปศัพท์นั้นหมายถึง เพื่อนที่ดีเพื่อนที่งามหรือเพื่อนที่รักใคร่คุ้นเคยที่ดี เพื่อนรักใคร่ คุ้นเคยที่งาม เพื่อนผู้มีความเยื่อใย มีน้ำใจเอื้อเฟื้อที่ดั่งงาม บุคคลผู้มีจิตที่หวังดี มีความรักใคร่ เป็นผู้หวังประโยชน์เกื้อกูลต่อตนเองและผู้อื่น ความหมายตามศัพท์จะเห็นว่าท่านมุ่งเอามิตรที่ดีที่เป็นบุคคลโดยเฉพาะ

๑.๒ ความหมายโดยเนื้อความ

สำหรับความหมายโดยเนื้อความนั้น กัลยาณมิตร หมายถึง บุคคลผู้มีความใฝ่รู้ตั้งตนอยู่ในธรรม เป็นผู้ชี้แนะแนวทางแห่งความเจริญ สั่งสอนอบรม เป็นที่ปรึกษา เพื่อนที่ดี หนังสือ หรือสื่อหลากหลายรูปแบบที่ส่งเสริมให้เกิดปัญญา สิ่งแวดล้อมทางสังคมโดยทั่วไปที่ดี ที่เกื้อกูล ซึ่งจะชักจูง หรือกระตุ้นให้เกิดปัญญาได้ด้วยการฟัง การสนทนา ปรึกษา ซักถาม อ่าน ตลอดจนการรู้จักเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์จากความหมายโดยเนื้อความข้างต้นนี้ แสดงให้ทราบว่า กัลยาณมิตร นอกจากจะหมายถึง มนุษย์หรือบุคคลที่เป็นเพื่อนที่ดีแล้ว ยังหมายถึง หนังสือที่ดี ที่อ่านแล้วให้ข้อคิดที่ดี หรือให้ความรู้ที่ดีมีประโยชน์ ทั้งนี้เพราะยังมีหนังสือจำนวนมาก ที่ไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อ่านเมื่ออ่านแล้ว ทำให้เกิดความเข้าใจผิดต่อชีวิต ต่อโลก หรือต่อสังคม อาจจะทำให้กลายเป็นคนมองโลกในแง่ร้าย ไม่ก่อให้เกิด ความคิดสร้างสรรค์ กลับเพิ่มพูนความโลภะ โทสะ โมหะ ขึ้นในตัวผู้อ่าน เช่น หนังสือที่สอนให้ไม่รู้จักคบมิตรา หนังสือที่สอนการทำลายล้างชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน หรือแม้กระทั่งหนังสือลามก สื่อทางโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ตที่เสนอภาพไม่สมควร ที่เพิ่มคามกิเลสแก่ผู้อ่านผู้ชม ก็ถือว่าไม่ใช่กัลยาณมิตร

ระเบียบ เรียบร้อย ไม่เป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค หรือไม่ปล่อยให้มีการเสพยาเสพติดภายในโรงเรียน และยังมีคุณครูที่ดีมีความรู้และคุณธรรม เป็นต้นแบบที่ดีของนักเรียนได้ผู้ปกครองที่ดีและข้าราชการที่ดีก็สามารถเป็นกัลยาณมิตรได้ เช่นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปลัดอำเภอ นายอำเภอ จนถึงผู้ว่าราชการ หรือถ้าหากเป็นข้าราชการทางการเมือง ก็เป็นข้าราชการการเมืองที่ดี เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรี จนถึงนายกรัฐมนตรีที่ดี เป็นต้น บุคคลเหล่านี้ หากเป็นผู้มีความดี มีศีลธรรมแนะนำสิ่งที่ดีมีประโยชน์ ก็สามารถเป็นกัลยาณมิตรให้กับคนทั้งหลายได้ รวมถึงสื่อสารมวลชนที่นำเสนอข่าวที่เป็นตรงไปตรงมา ทำให้ผู้รับสื่อได้สาระและคุณประโยชน์ โดยเป็นสื่อที่ทำให้ผู้รับมีความรู้ความเข้าใจ มีการดำเนินชีวิตไปในทางที่ดีงาม เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่นในสังคมนอกจากความหมาย ตามรูปศัพท์ และความหมายโดยเนื้อความ ยังมีความหมายตามที่ผู้รู้ท่านกล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

สมเด็จพระญาณสังวร ทรงดำรัสไว้ว่า เพื่อนมิตรทั้งหลายซึ่งเป็นผู้ทรงปัญญาสามารถที่จะให้คำแนะนำอบรมอันถูกต้องได้ก็เรียกว่า กัลยาณมิตร (พระญาณสังวร (สุวฑฺฒน มหาเถระ), ๒๕๓๖)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต) ให้ความหมายคำว่ามิตรไว้ว่า มิตร หมายถึงบุคคลที่ช่วยชี้แนะแนวทาง ชักจูง ตลอดจนแนะนำสั่งสอน ชักนำผู้อื่นให้ดำเนินชีวิตที่ดีงาม ประสพผลดีและมีความสุข เจริญก้าวหน้า พัฒนาในธรรม แม้จะเป็นบุคคลเสมอกันหรือเป็นมารดาบิดา ครูอาจารย์ ตลอดจนทั้งพระสงฆ์ จนถึงพระพุทธเจ้าก็นับว่าเป็นมิตร แต่เป็นมิตรใจดี หรือมิตรมีธรรมที่เรียกว่ากัลยาณมิตร แปลว่า มิตรดีงาม นอกจากนี้ ยังปรากฏความหมายของกัลยาณมิตรที่ท่านอธิบายไว้ในพุทธธรรม (พระธรรมปิฎก, ๒๕๔๖) ดังความว่า คนดี คนมีปัญญา คนมีคุณธรรม ทางธรรมเรียกว่า สัตบุรุษ บ้างบัณฑิต บ้างถ้าคนดี คือสัตบุรุษหรือบัณฑิตนี้ไปทำหน้าที่ช่วยเหลือแนะนำสั่งสอน ชักนำสมาธิภาวนาให้แก่อื่น ตลอดจนมีความสนใจระตือรื้อรังที่จะเข้าไปหาซักถามขอคำชี้แนะแนวทางจากสัตบุรุษ หรือบัณฑิตไปปฏิบัติ การกระทำของเขาย่างนี้เรียกว่า การเสวนาสัตบุรุษ หรือคบหาคนดีไม่ว่าสัตบุรุษจะมาทำหน้าที่ให้ หรือบุคคลนั้นจะไปคบหาสัตบุรุษเองก็ตาม ในเมื่อมีการยอมรับหรืออิทธิพลต่อกันเกิดขึ้นแล้ว ก็เรียกว่าเขามีกัลยาณมิตร และเรียกภาวะนี้ว่า กัลยาณมิตรตา แปลว่าความมีกัลยาณมิตร (พระธรรมปิฎก, ๒๕๕๒)

พุทธทาสภิกขุ กล่าวไว้ว่า...มิตรตามภาษาที่คนเข้าใจทั่วไป หมายถึง เพื่อน เกลือหรือคนที่ทำอะไรถูกใจตน ทางภาษาธรรม หมายถึง ธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ธรรมที่ทำให้พ้นทุกข์ซึ่งก็คือมรรคมีองค์แปด นอกจากนี้ท่านยังขยายคำว่า มิตร หมายถึง ผู้ที่มีความรักต่อเรา แต่ไม่ใช่รักทางกามคุณ แต่เป็นความรักอย่างบริสุทธิ์ เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่กันและกัน และหมายถึงผู้ที่รักใคร่ชอบพอกัน ผู้รักใคร่คุ้นเคยกัน แล้วกระทำความดีต่อกัน เพื่อให้อยู่

ร่วมกันได้ ทั้งทางลับและเปิดเผยโดยไม่เลือกเพศ วัย ความรู้ ชาติ ศาสนา และไม่มีใครคิดร้ายต่อกัน ผู้ร่วมธุระ ผู้อยู่ในสภาพหรือลักษณะเดียวกัน เช่น เป็นเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (มหาทองพูน สติสมปนฺโน (เสือเขียว), ๒๕๔๗)

พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้ให้ความหมาย มิตรและสหายไว้ว่า...เพื่อน ในภาษาไทยตรงกับคำในภาษาบาลีว่า มิตรและสหาย ทั้งสองคำมีความหมายไม่เหมือนกัน บางคนเป็นมิตรแต่ไม่ได้เป็นสหาย บางคนเป็นสหายแต่ไม่ได้เป็นมิตร ดังนั้น มิตร หมายถึง คนที่คบกันด้วยความชอบพอรักใคร่ มาจากศัพท์ว่า เมตตา ส่วนคำว่า สหาย หมายถึง มาด้วยกันไปด้วยกัน สหายเป็นลักษณะของคนร่วมทำกิจกรรม เพื่อนร่วมงานก็เรียกว่า สหาย บางคนเป็นเพื่อนร่วมงานกันเช่นเป็นเจ้านายเป็นลูกน้องแต่ไม่ได้เป็นมิตรกัน พวกเขาเป็นสหายโดยความจำใจ คอยแต่คิดว่าเมื่อไรอีกฝ่ายหนึ่งจะไปเสียที ไม่มีความเป็นมิตรเพราะขาดน้ำใจที่ดีต่อกัน ฉะนั้น สหายจึงอาจจะไม่ใช่มิตร บางคนเป็นมิตรชอบพอกันแต่ต้องอยู่ไกลไม่อาจจะทำกิจกรรมร่วมกันจึงไม่ได้เป็นสหาย (พระราชวรมนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), ๒๕๔๑)

ปาน จันทราบุตร กล่าวว่า เพื่อน หมายถึง คนที่เราคบหา ทำความสนิทสนมหรืออยู่ใกล้ชิด อาจเป็นผู้ใหญ่เหนือเรา หรือเป็นคนเสมอหรือต่ำกว่าเราก็ได้ (ปาน จันทราบุตร, ๒๕๒๑)

พระมหาศรีชวดีโก ให้ความหมายว่า กัลยาณมิตร หมายถึง มิตรแท้ที่มีความหมายในหลัก คุณธรรม ความดีต่าง ๆ ที่บุคคลมีและแสดงออกต่อผู้อื่นอย่างใดก็ตาม (พระมหาศรีชวดีโก, ๒๕๔๗)

ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา ท่านได้อธิบายไว้ว่า ผู้ยินดีในกุศลธรรม มีกายสุจริตเป็นต้นชื่อว่า กัลยาณมิตร และการวางตัวเหมาะสม การได้เจรจา สนทนากับ ผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล ถึงพร้อมด้วยจาคะ และถึงพร้อมด้วยปัญญา ไม่ว่าผู้นั้นจะเป็นคนหนุ่มหรือคนแก่ แล้วคอยศึกษาและปฏิบัติตาม ศรัทธาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศรัทธาตามสมควร คอยศึกษาศีลและปฏิบัติตามศีลของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยศีล ตามสมควร คอยศึกษาจาคะของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยจาคะตามสมควร และ คอยศึกษาปัญญาของท่านผู้ถึงพร้อมด้วยปัญญาตามสมควร (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙)

สรุปจากการศึกษาความหมายจะเห็นว่า ความหมายโดยศัพท์ ท่านมุ่งเอาความหมายที่เป็น บุคคล คือจะเป็นกัลยาณมิตรได้ต้องเป็นบุคคลผู้มีน้ำใจดีงาม เอื้อเฟื้อ เกื้อกูลประโยชน์ตนและผู้อื่น ส่วน ความหมายโดยเนื้อหานั้นครอบคลุมไปถึงสิ่งแวดล้อมทุกอย่าง ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พัฒนาระดับความคิด ความอ่าน ความเข้าใจที่ถูกต้องถือว่าเป็นกัลยาณมิตรทั้งสิ้นในทางธรรมแม้ยังไม่ได้ทำการช่วยเหลือแก่ผู้ใด ปรากฏออกมาเป็นรูปธรรม เพียงแค่เป็นผู้ยินดีในกุศลธรรม มีกายสุจริตเป็นต้น ก็ถือว่าเป็นกัลยาณมิตรแล้ว เพราะเป็นผู้ยินดีในกุศลธรรมก็คือ ผู้มีกัลยาณมิตรภายในนั่นเอง โอกาสต่อไปเราจะแสดงความเป็นกัลยาณมิตร

ที่เป็นรูปธรรมออกมาผ่านทางรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้นว่า การช่วยชี้แนะ บอกกล่าว สั่งสอน แม้จะไม่แสดงออกมาด้วยคำพูด การทำเป็นแบบอย่างในการเป็นผู้ยินดีในกุศลธรรม ก็ถือว่าเป็นกัลยาณมิตร โดยนัยที่สมบูรณ์อยู่แล้วนั่นเอง

๒. หลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

หลังจากที่ได้ศึกษาความหมาย ประเภทและตัวอย่างกัลยาณมิตรแล้ว ในประเด็นนี้เป็นการศึกษา หลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ ซึ่งเป็นคุณสมบัติของกัลยาณมิตรผู้สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทุก ๆ ประการ เพราะการที่ใครสักคนหนึ่งมีจิตหวังเพื่อประโยชน์สุขของคนอื่น เพื่อเป็นบุญนิมิตในทางสร้างสรรค์ สร้างความเจริญด้านจิตใจ การชี้แนะให้คนอื่นดำรงตนอยู่ในทางที่ถูก ที่ดีงาม ชักนำให้กุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น อกุศลที่กำลังจะเกิดขึ้นและที่เกิดขึ้นแล้วให้เสื่อมไปบุคคลผู้มีความปรารถนาอย่างนี้ จำเป็นต้องมีคุณธรรมสำหรับ ฝึกตนเองให้เหมาะกับภาระหน้าที่ที่รับผิดชอบ ฉะนั้น บุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรจึงต้องประกอบด้วยองค์ คุณ หรือคุณสมบัติของกัลยาณมิตรถึง ๗ ประการ ดังนี้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐)

๒.๑ ปิโย หมายถึง เป็นผู้น่ารัก หรือเป็นที่รัก หมายความว่าท่านประกอบด้วยเมตตา ทำให้ผู้ที่เข้าไปหานั่งใกล้รู้สึกว่ามีเพื่อน ทำให้เกิดความชุ่มฉ่ำใจ ไม่อ้างว้างว่าเหว กัลยาณมิตรที่ดีจะทำให้เกิดรู้สึกอย่างนี้ พระพุทธเจ้าก็ทำให้พระสาวกมีความสดชื่น มีความอบอุ่นใจ มีความสบายใจ ท่านมีเมตตา ท่านมีลักษณะเป็นปิโย ก็จะมีรู้สึกสบายใจ ชุ่มฉ่ำใจ เหมือนมีเพื่อนคู่เลออยู่ตลอดเวลา

๒.๒ ครุ หมายถึง เป็นที่เคารพ มีความหนักแน่น เป็นบุคคลที่อุดมด้วยปัญญาทั้งทางโลก และทางธรรมอย่างพร้อมมูล จนกระทั่งตระหนักและซาบซึ้งได้ว่า อะไรถูกอะไรผิด อะไรดี อะไรชั่ว อะไรควรอะไรไม่ควร อะไรเป็นบุญอะไรเป็นบาป แล้วดำเนินชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ที่เป็นบุญเป็นกุศลอย่างมั่นคงแน่วแน่ ไม่หวั่นไหวต่อความย่ำแย่ของสิ่งแวดล้อมที่ทำให้จิตใจตกต่ำเป็นคนรักความยุติธรรมเป็นที่สุด ไม่ว่าต่อหน้าอย่างไร ถลับหลังต้องอย่างนั้น มีความเมตตากรุณาอยู่เป็นนิจกับทุกคนที่เกี่ยวข้อง คุณสมบัตินี้จะหลอมให้กัลยาณมิตรเป็นที่น่าเคารพของชนทั้งปวง

๒.๓ ภาวนีโย หมายถึง เป็นที่เจริญใจ เป็นแบบอย่างให้เราได้ เราได้ครูอาจารย์เราได้ผู้ที่ท่านมีคุณธรรม มีความประพฤติดีงาม เราก็เกิดความรู้สึกที่เรียกว่า จรรโลงใจ มีกำลังใจเห็นแบบอย่าง อยากจะทำตาม ก็ทำให้มีความก้าวหน้าในชีวิต มีพุทธพจน์ที่ตรัสถึงพระภิกษุเถระเป็นที่เจริญใจไว้ว่า เพราะประกอบด้วยธรรม ๕ ประการคือ “ไม่กำหนดในสิ่งที่เป็เหตุให้กำหนดไม่ขัดเคืองในสิ่งที่เป็เหตุให้ขัดเคือง ไม่หลงในสิ่งที่เป็เหตุให้หลง ไม่โกรธในสิ่งที่เป็เหตุให้โกรธ ไม่มัวเมาในสิ่งที่เป็เหตุให้มัวเมา” หรือ “เป็นผู้ปราศจากราคะ เป็นผู้ปราศจากโทสะ เป็นผู้ปราศจากโมหะ เป็นผู้ไม่ลบหลู่คุณท่าน เป็นผู้ไม่ตีตนเสมอ” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๐๐)

๒.๔ วตตา จ หมายถึง นอกจากจะให้เกิดความรู้สึกอยู่ในใจแล้วยังออกมาเป็นรูปธรรมด้วย คือ วตตา จ เป็นผู้สามารถกล่าวตักเตือน เป็นนักพูด คือเป็นผู้ฉลาดในการใช้ถ้อยคำ นำรับฟัง มีเหตุมีผล มีหลักการ พูดถูกจังหวะ การพูดนี้เป็นสิ่งสำคัญอันหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรประสบความสำเร็จในการชักนำบุคคลผู้หลงผิด ท้อแท้ หดกำลังใจ หดความยินดีในการทำหน้าที่ ให้กลับมีความเห็นถูก มีกำลังใจ เกิดความยินดีที่จะทำหน้าที่นั้นต่อ

๒.๕ วจนกขโม หมายถึง บอกกล่าวแล้วบางที่ยังไม่ชัดเจน ยังสงสัยอยู่เข้าไปซักถามเป็นผู้ดต่อถ้อยคำสูง ๆ ต่ำ ๆ ได้ คือ บุคคลผู้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรนั้นถึงเวลาจะว่ากล่าวสอนจำต้องว่ากล่าวสอน แนะนำการว่ากล่าวสอน แนะนำนั้น แม้จะเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อผู้ฟัง เช่น การพูดเรื่องศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา สำหรับผู้เป็นมิจฉาธิฐิ ผู้ไม่มีศรัทธา ศีล จาคะ และปัญญา ย่อมไม่เป็นที่ชอบใจ จึงแสดงออกมาในรูปแบบของการใช้ถ้อยคำที่หยาบคาย ต่อต้านตีเถียน สำหรับผู้เป็นสัมมาธิฐิย่อมชอบใจแสดงออกมาในรูปแบบของการสรรเสริญยกย่องแสดงความพอใจเมื่อธรรมดาเป็นเช่นนี้ ผู้ทำหน้าที่กัลยาณมิตรจะต้องรู้เท่าทัน อดทนได้ ทั้งถ้อยคำที่ไม่น่าปรารถนา และถ้อยคำที่น่าพอใจ คือไม่ยินดียินร้ายจนเกินไป การอดทนต่อถ้อยคำที่ไม่น่ายินดีก็นับว่ายากยิ่งแล้ว สิ่งที่ยากยิ่งกว่าคือ การอดทนต่อสิ่งที่น่ายินดี นี่เป็นอีกด้านหนึ่งที่สำคัญ สำหรับบุคคลผู้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ผู้อดทนต่อถ้อยคำหรือเสียงนี้ ฉะนั้น บัณฑิตหรือผู้ทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร จึงต้องฝึกจิตของตนไม่ให้เอนเอียง คือไม่หวั่นไหว ไม่สะเทือนต่อโลกธรรม ๘ ด้วยอำนาจความยินดีหรือยินร้าย ให้สมตามพระพุทธพจน์ที่ว่า “ภูเขาศิลาล้วน เป็นแท่งเดียว ย่อมไม่สะเทือนด้วยลมฉันใดบัณฑิตทั้งหลาย ย่อมไม่เอนเอียงในเพราะนินทาและสรรเสริญฉนั้น.”

๒.๖ คมภิรณจ กถิ กตตา หมายถึงเป็นผู้ที่กล่าวถ้อยคำหรือเรื่องที่ลึกซึ้งได้ คำกล่าว สอนธรรมดาสามัญก็เป็นความดีของกัลยาณมิตรอยู่ทั่วไปแล้ว แต่กัลยาณมิตรที่มีคุณสมบัติพิเศษที่จะช่วยลูกศิษย์ได้อย่างแท้จริงก็คือ ผู้ที่สามารถนำให้เข้าถึงสิ่งที่ลึกซึ้งให้ยิ่ง ๆ ขึ้นไป อันนี้จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เราสามารถก้าวหน้าในการปฏิบัติ ถ้าเรื่องลึกซึ้งขึ้นไป ท่านไม่สามารถแนะนำได้เราก็อยู่ในระดับธรรมดา ความก้าวหน้าในการปฏิบัติ ก็ไม่เป็นไปเท่าที่ควรไปไม่ไกล หรือไม่ถึงที่สุดจึงจะต้องมีคุณลักษณะข้อที่ คือสามารถที่จะแถลงชี้แจงเรื่องลึกซึ้งได้ด้วย ในที่นี้คง หมายถึงเรื่องเกี่ยวกับฌาน วิปัสสนา มรรค ผล และนิพพาน

๒.๗ โน จฏฐาเน นิโยชเย นอกจากจะช่วยแนะนำในทางที่ดีให้ความรู้เข้าใจ เกิดความรู้สึกในทางที่ดีงามและปฏิบัติถูกต้องแล้ว อีกด้านหนึ่งก็มีกรอบในทางที่ไม่ให้เกิดความเสื่อมเสียขึ้นคือ โน จฏฐาเน นิโยชเย แปลว่าไม่ชักจูงในสิ่งที่เหลวไหลไร้สาระ หรือในทางที่เสียหาย คือป้องกันไม่ให้ทำในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล มีคติเป็นทุกข์ ทำให้เกิดความรู้สึกสบายใจ ปลอดภัยปลอดภัยยิ่งขึ้นมาว่า จะไม่ทำให้เกิดความเสียหาย และเผลอออกไปผิดทาง ชักชวนให้ทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลมีคติเป็นสุข ผู้ต้องการประโยชน์จากการได้คบหามิตร พระพุทธองค์ตรัสว่าควรคบผู้มีคุณสมบัติตามที่กล่าวมา แม้จะถูกขับไล่ก็ควรเข้าไปหา ดังความในพุทธภาษิตที่ตรัสสรุปไว้ว่า “มิตรเป็นที่รัก เป็นที่เคารพ เป็นที่ยกย่อง เป็นนักพูด เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ พูดถ้อยคำลึกซึ้งได้ ไม่ชักนำไปในอวิชชาในโลกนี้ ฐานะเหล่านี้มีอยู่ในบุคคลใดบุคคลนั้น จิตว่าเป็นมิตรผู้

มุ่งประโยชน์ และอนุเคราะห์ ผู้ต้องการจะคบมิตร ควรคบมิตรเช่นนั้นแม้จะถูกขับไล่ก็ตาม” (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙)

หลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ สำหรับครู หรือ คุณสมบัติของครูตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

๑. ครูตามหลัก ปิโย

ปิโย หมายถึง ความน่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม ชวนใจผู้ที่เข้ามาหา หรือผู้ที่เราคบอยากให้เราคบเราอีกต่อไป จะทำอะไรไม่ว่ากริยามารยาท การแต่งกาย การพูดจา ก็ดูเรียบร้อยดีงามทุกอย่าง ใครเห็นก็อยากคบค้าสมาคมด้วย ผู้ที่เป็นกัลยาณมิตรจาเป็นจะต้องมีคุณสมบัตินี้ เพราะการให้ที่จะให้มิตรที่มาคบหาตนได้รู้สึกภาคภูมิใจว่าได้คบกับมิตรที่ดี ที่จริงแท้ คบแล้วได้ประโยชน์เป็นที่น่าพอใจของมิตร เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ในความมีมิตรภาพในมนุษย์ได้อย่างแท้จริง บทบาทและหน้าที่ของครู พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่สำคัญไว้ความตอนหนึ่งว่า อันความเจริญก้าวหน้าของโลทุกด้านเป็นผลงานของครูทั้งนั้น โลกจะขาดครูเสียไม่ได้ ครูต้องมีอยู่และต้องรับช่วงต่อไปให้มากขึ้น บรรดาความรู้ทั้งหมดอยู่ที่ครู ถ้าหากขาดครูเสียแล้ว ความรู้ของโลกจักหายไป โลกจะเต็มไปด้วยความโง่ ความหลง ไม่เข้าใจตามความเป็นจริง (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), ๒๕๓๘)

๒. ครูตามหลัก ครุ

นำเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้ และปลอดภัย การทำตัวนำเคารพนี้ เมื่อมิตรมองดูแล้ว ก็จะมีรู้สึกว่าพึ่งพาอาศัยได้ มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะพึ่งพิงได้ หลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้ครูนำเคารพแก่คนอื่น ๆ ได้แก่หลักธรรมที่ว่าด้วยอิทธิบาท ๔ อิทธิบาท ๔ คือ ธรรมที่ทำให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทั้งครูอาจารย์และศิษย์ เพราะถ้าใครประพฤติปฏิบัติตามนั้น ความสำเร็จในหน้าที่การงานของตนก็จะบรรลุตามเป้าหมาย ครูอาจารย์ก็เช่นกัน ถ้าประพฤติปฏิบัติตาม การสอนก็จะสำเร็จลุล่วงลงไปได้ด้วยดี ส่วนนักเรียนก็ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า มีผลการเรียนที่ดี เป็นที่น่าเคารพ (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), ๒๕๓๘)

๓. ครูตามหลัก ภาวนีโย

ภาวนีโย หมายถึง นำเจริญใจ หรือนำยกย่อง ในฐานะทรงคุณ คือ ความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง ทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง ทำให้ระลึกและเอ๋ยอ้างด้วยซาบซึ้งภูมิใจ เพราะครูถือว่าเป็นบัณฑิต บัณฑิต คือผู้มีปัญญา เป็นนักปราชญ์ อาศัยการดำเนินชีวิต และทำกิจต่าง ๆ ด้วยปัญญา ถ้าจะให้ความหมายของบัณฑิตอย่างลึกซึ้ง ครูเป็นผู้จบการศึกษา จบการศึกษาเกี่ยวกับวิชาความรู้ เกี่ยวกับอาชีพ หรือเกี่ยวกับเทคนิคทั่ว ๆ ไป และต้องเป็นการศึกษาในด้านที่เกี่ยวกับจิตใจ หรือวิญญาณ

๔. ครูตามหลัก วตตา จ

ในด้านวัจจรรมนั้นเป็นบทบาทต้นแบบของผู้เป็นกัลยาณมิตร จำเป็นต้องมีบทบาทในการแสดงออกที่เหมาะสม ถูกต้อง และสอดคล้องกับหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งสามารถดึงเข้ามาอธิบายได้หลายหมวดธรรม ดังในหลักของเบญจศีลข้อที่ ๔ ก็คือ มุสาวาทาเวรมณี และหลักธรรมทางวัจจรรมนที่เป็นไปในทางเจริญรุ่งเรืองสามารถอธิบายขยายความได้ ๔ ลักษณะ ผลักดันไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตทั้งสิ้น คือ

๔.๑ มุสาวาท ปหาย ฯเปฯ น สมปชานมุสา ภาสิตา โหติ ละการพูดเท็จ ไม่ยอมกล่าวเท็จ เพราะเหตุตนเอง ผู้อื่น หรือเพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใด ๆ คือการเว้นขาดจากการกล่าวคำเท็จ หมายความว่า ไม่กล่าวตามความเป็นจริง หรือกล่าวคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงอันเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน พูดเพื่อหลอกลวง ด้วยเจตนาที่ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดซึ่งประกอบด้วยโลภะ และโทสะ เพราะเห็นแก่อำภิส (สิ่งของ) เล็ก ๆ น้อย ๆ

๔.๒ ปิสุณ วาจ ปหาย ฯเปฯ สมคฺคกรณิ วาจ ภาสิตา โหติ ละการพูดคำส่อเสียดช่วยสมานคนที่แตกร้างกัน ส่งเสริมคนที่สมัครสมานกัน ชอบกล่าวถ้อยคำที่สร้างสามัคคี คือการเว้นขาดจากการประพฤติ วาจาส่อเสียด หมายความว่า การพูดยุยงให้คนอื่นเกิดความแตกร้างกันคือฟังความฝ่ายนี้แล้วไปบอกฝ่ายโน้น เพื่อทำลายฝ่ายนี้ หรือฟังความฝ่ายโน้นแล้วมาบอกฝ่ายนี้เพื่อทำลายฝ่ายโน้น ยุยงให้เกิดความแตกแยกกัน แตกความสามัคคีกัน ให้เกิดความเดือดร้อนทั้งสองฝ่าย

๔.๓ ผรุสฺ วาจ ปหาย ฯเปฯ พหุชนมนาปา ตถารูปิ วาจ ภาสิตา โหติ ละคำหยาบ พูดแต่คำสุภาพอ่อนหวาน คือการเว้นขาดจากการประพฤติวาจาหยาบ หมายถึง การพูดคำหยาบคาย กล้าแข็ง หยาบคายร้าย กากกับคนอื่น กระทบทกระทั้งเสียตสีคนอื่น ให้ได้รับความเจ็บใจเดือดร้อนใจก่อให้เกิดความโกรธโดยเจตนา

๔.๔ สมพฺปลาป ปหาย ฯเปฯ กาลวาที ภูตวาที อตถวาที ธมฺมวาที วินยวาที นิธานวตี วาจ ภาสิตา โหติ ละการพูดเพ้อเจ้อ พูดแต่คำจริงมีเหตุผล มีสารประโยชน์ ถูกกาลเทศะ คือการเว้นขาดจากการพูดเพ้อเจ้อ หมายถึง พูดเหลวไหลไม่เป็นประโยชน์ พูดไม่ถูกกาลเวลา พูดไม่มีเหตุผลไร้สาระ พูดคำไม่จริง พูดไม่มีหลักฐาน พูดไม่มีกำหนด ไม่ประกอบด้วยธรรมวินัย (พระธรรมปิฎก, ๒๕๔๒)

๕. ครุตามหลัก วจนกฺขโม

ครู นอกจากจะเป็นต้นแบบในหลายๆ ด้านแล้ว ความอดทนอดกลั้นในอุปสรรคต่าง ๆ แล้ว โดยการที่ยึดหลักขันติและโสรจจะ เป็นธรรมที่ทำให้เกิดความงดงาม ซึ่งพระไตรปิฎก ส่วนพระอภิธรรมปิฎกได้ให้ความหมายของคำว่า “ขันติ” หมายถึง ความอดทน กิริยาที่อดทน ความอดกลั้นความไม่ดูร้าย ความไม่เกรี้ยวกราด ความเข้มแข็งแห่งจิต๑ และ “โสรจจะ” หมายถึง ความไม่ล่วงละเมิดทางกาย ความไม่ล่วงละเมิดทางวาจา ความไม่ล่วงละเมิดทั้งทางกายและทางวาจา หรือความสำรวมในศีลทั้งหมด (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙) โสรจจะนั้น สามารถแปลตามศัพท์ได้ว่า ความเข้มแข็งแจ่มใส (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน), ๒๕๓๑)

๖. ครุตามหลัก คมภีรญจ กถิ กตฺตา

คุณสมบัติในหัวข้อนี้ถือเป็นหน้าที่ของผู้เป็นกัลยาณมิตรโดยตรง ซึ่งเป็นหลักการสำคัญในพระพุทธศาสนาที่สามารถทำให้พุทธธรรมขยายวงกว้างออกไปได้อย่างงดงาม เพราะเหตุแห่งการศึกษา และฝึกฝนพัฒนาดนแล้วจึงทำให้สามารถที่จะนำความรู้ความสามารถที่ตนได้ฝึกฝนดีแล้วในระดับต่าง ตามความพร้อมของแต่ละคนลักษณะการแนะนำ ที่ได้ผลคงจะต้องศึกษาจากต้นแบบของยอดกัลยาณมิตรอย่างพระพุทธเจ้า ซึ่งมีหลักธรรมที่แสดงให้ทราบถึงการในการสั่งสอน และแนะนำประโยชน์ของพระองค์ ที่ทำให้คำสอนเหล่านั้นควรแก่การปฏิบัติตาม และทำให้ผู้ฟังเกิดการน้อมใจ เลื่อมใสมั่นใจในพระองค์อย่างไม่มีข้อกังขาใด ๆ อันมีหลักอยู่ ๓ ประการ ดังนี้

๖.๑ อภิญญาธัมมเทสนา ทรงแนะนำโดยแสดงธรรมด้วยความรู้ยิ่ง ทรงรู้ยิ่งเห็นจริงด้วยพระองค์เองแล้ว จึงทรงสอนผู้อื่น เพื่อให้รู้ยิ่งเห็นจริงตาม ในธรรมที่ควรรู้ยิ่งเห็นจริง

๖.๒ สนิทานธัมมเทสนา ทรงแนะนำโดยทรงแสดงธรรมอย่างมีเหตุผล ทรงสั่งสอนชี้แจงให้เห็นเหตุผลไม่เลื่อนลอย มีหลักมีเกณฑ์ ไม่ตัดตอนให้เสียเนื้อความ ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้โดยไม่ยาก

๖.๓ สปปาฏิหาริยธัมมเทสนา ทรงแนะนำโดยทรงแสดงธรรมให้เห็นจริงได้ผลเป็นอัศจรรย์ ทรงสั่งสอนให้มองเห็นชัดเจนสมจริงจนต้องยอมรับ และนำไปปฏิบัติได้ผลจริงเป็นอัศจรรย์ จนผู้ปฏิบัติตามเห็นจริงดังที่พระองค์ตรัสไว้ (พระธรรมปิฎก, ๒๕๔๖)

๗. ครุตามหลัก โน จฏฐาเน นิโยชเย

องค์ประกอบที่สำคัญที่จะพัฒนาเยาวชนคือ สถาบันการศึกษา ในที่นี้ก็คือบทบาทและหน้าที่ของครูและอาจารย์ผู้สอน พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูที่สำคัญไว้ความตอน

หนึ่งว่า “...อันความเจริญก้าวหน้าของโลกทุกด้านเป็นผลงานของครูทั้งนั้น โลกจะขาดครูเสียไม่ได้ ครูต้องมีอยู่ และต้องรับช่วงต่อไปให้มากขึ้น บรรดาความรู้ทั้งหมดอยู่ที่ครู ถ้าหากขาดครูเสียแล้ว ความรู้ของโลกจักหายไป โลกจะเต็มไปด้วยความโง่ ความหลง ไม่เข้าใจตามความเป็นจริง” (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), ๒๕๓๘)

จากความสำคัญดังกล่าว นำมาซึ่งการศึกษาบทบาทของครูที่ดี เพื่อการพัฒนาเด็กทั้งนี้เนื่องจากในปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางสถาบันการศึกษามีบทบาทหน้าที่คล้ายกับสถาบันครอบครัว ส่วนหนึ่งเนื่องด้วยเด็กและเยาวชนยังคงต้องใช้ชีวิตในการศึกษาหาความรู้อยู่ในโรงเรียน หากเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการเอาใจใส่ในด้านการศึกษา อบรมบ่มนิสัยอย่างดีพอ ย่อมจะมีผลต่อการสร้างปัญหาทางพฤติกรรมของเด็กได้ในอนาคต ซึ่งนักวิชาการเชื่อว่า พฤติกรรมการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ส่วนหนึ่งเป็นผลที่ได้มาจากพฤติกรรมด้านลบที่ได้รับมาจากโรงเรียน (โสภา ซปีลมันน์, ๒๕๓๖)

ครูและอาจารย์ นอกจากจะมีบทบาทด้านการอบรมสั่งสอนให้เด็กมีความรู้ทางการศึกษาแล้ว การที่ครูได้ชื่อว่าเป็นแม่พิมพ์ จึงชี้ให้เห็นบทบาทสำคัญอันเป็นต้นแบบที่ดี ซึ่งเด็กผู้เป็นอนาคตอันสำคัญของชาติ จะประพฤติและปฏิบัติตามในเรื่องของคุณธรรมและจริยธรรม เพราะปัจจุบันสังคมการศึกษาเปลี่ยนจากวัดมาเป็นสถาบันการศึกษาแล้ว ทั้งนี้ สถาบันการศึกษา คือ ครู และอาจารย์ นอกจากการทำหน้าที่ให้ความรู้ทางด้านวิชาการแล้ว ยังมีความจำเป็นที่จะต้องทำหน้าที่ในการอบรมปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมให้เกิดขึ้นในตัวเด็กอีกด้วย ครูอาจารย์พึงอนุเคราะห์ศิษย์ตามหลักการดังนี้ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), ๒๕๔๘)

๑. แนะนำฝึกอบรมให้เป็นคนดี
 ๒. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง
 ๓. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง
 ๔. ส่งเสริมยกย่องความดีงามให้ปรากฏ
 ๕. สร้างเครื่องคุ้มภัยให้สารทิศ คือ สอนฝึกศิษย์ให้ใช้วิชาเลี้ยงชีพได้จริง และรู้จักดำรงตนได้ด้วยดี
- (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙)

ที่กล่าวมาข้างต้น คือ ทักษณทิต (ทิตเบื่องขวา) กล่าวถึง ครูอาจารย์ ย่อมจะอนุเคราะห์ศิษย์ทั้งหลายด้วยประการต่าง ๆ ดังกล่าวมานี้

อย่างไรก็ตามการปฏิบัติต่อกันระหว่างครูอาจารย์กับลูกศิษย์ เป็นอีกองค์ประการหนึ่งของการพัฒนาเด็กที่มีอาจจะหลีกเลี่ยงได้ บุคคลที่จะเป็นครูได้นั้นไม่ใช่เป็นผู้ที่รับจ้างสอนหนังสือเป็นอาชีพ หรือใช้สติปัญญาเป็นสินค้าขายความรู้เพื่อเอาเงินมาเลี้ยงชีวิต ครูอาจารย์ต้องเป็นผู้นำทางฝ่ายวิญญาณ (พุทธทาสภิกขุ, ม.ป.ป.)

สรุป

กัลยาณมิตรธรรมทั้ง ๗ ประกอบด้วย เป็นที่รักที่พอใจ หรือปิโย สร้างความรู้สึกละเอียดสนทนเป็นกันเองชวนให้อยากเข้าไปปรึกษาไต่ถาม ไม่ว่ากิริยามารยาท การแต่งกาย การพูดจา ก็ดูเรียบร้อยดีงามทุกอย่าง ใครเห็นก็อยากคบค้าสมาคมด้วย, เป็นที่น่าเคารพ หรือครู ประพฤติสมควรแก่ฐานะให้เกิดความรู้สึกละเอียดเป็น ที่พึงได้ และปลอดภัย มีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะฟังฟังได้ เป็นที่น่าเจริญใจน่ายกย่อง หรือภาวณีย ในฐานทรงคุณมีความรู้และภูมิปัญญาแท้จริงทั้งเป็นผู้ฝึกอบรมและปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ควรเอาอย่าง เป็นนักพูดหรือวตถา จ รู้จักพูดให้ได้ผล รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไหร่ควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดีในเมื่อมิตรทำไม่ถูกต้อง หรือรู้ไม่จริง เป็นผู้อดทนต่อถ้อยคำ หรือ วจนทุกขโม เป็นผู้พร้อมที่จะรับฟังคำปรึกษา ชักถาม คำเสนอ และวิพากษ์วิจารณ์ อดทนฟังได้ไม่เบื่อไม่ฉุนเฉียว เป็นผู้แสดงเรื่องถ้าทำได้ หรือ คมภิณญจ ถก กตถา สามารถอธิบายเรื่องยุ่งยากซับซ้อน ให้เข้าใจสำหรับหลักธรรมที่ทำให้งาม

ทั้ง ๗ นี้ เป็นหลักธรรมที่สามารถปฏิบัติได้จนถึงที่สุด คือหลุดพ้นจากกิเลส การเข้าถึงซึ่งพระนิพพาน หรือโลกุตระธรรม ขณะเดียวกัน ก็มีผลต่อผู้ปฏิบัติในระดับโลกียธรรม คือความงามที่เกิดขึ้นในใจตน เกิดจากการประพฤติปฏิบัติ และส่งผลให้เกิดเป็นความงามที่ประทับใจต่อผู้พบเห็น ไม่ใช่ความงามที่เกิดจากการเสกสรรค์ปั้นแต่ง จากการแต่งเติมภายนอกปกปิดด้วยเครื่องสำอางที่ฉาบฉวยไม่ยั่งยืน จนลึ้มที่จะทำให้เกิดความงามจากข้างในใจ ที่เกิดขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลตามมาทำให้เกิดความงามภายในและภายนอก สามารถรับรู้ได้ถึงถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นความงามที่สุข สงบ มีความอึดใจ ส่งผลให้หน้าตาอิ่มแยมแจ่มใส ผิวพรรณสะอาด ผ่องใส ไม่มีความหม่นหมองมาแผ้วพานหลักธรรมที่ทำให้งามทั้ง ๗ สามารถสรุปในกรอบของของการความงามภายในและความงามภายนอกได้

จากการศึกษาแนวทาง และกระบวนการการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาจึงได้ร่วมกันประชุมวางแผน กำหนดแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยกระบวนการนิเทศภายในตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ เพื่อการพัฒนาครูทุกระดับตามแนวทางหลักกัลยาณมิตรธรรม เพื่อเพิ่มศักยภาพในการสอนและการเป็นแม่พิมพ์ที่ดีมีคุณธรรม นอกจากจะสอนให้คนมีวิชาความรู้แล้ว ควรชี้ให้เห็นคุณค่า และปลูกฝังอุปนิสัยให้ศิษย์มีการใช้ชีวิตอย่างถูกต้อง เพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงามดังที่บรรพชนได้เคยประพฤติปฏิบัติ และสั่งสอนไว้

๓.๑.๒ ขั้นตอนการออกแบบกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

๑) การวางแผน (P: Plan)

๑. ประชุมคณะครู และบุคลากรทางการศึกษาร่วมวางแผนการดำเนินงานกิจกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

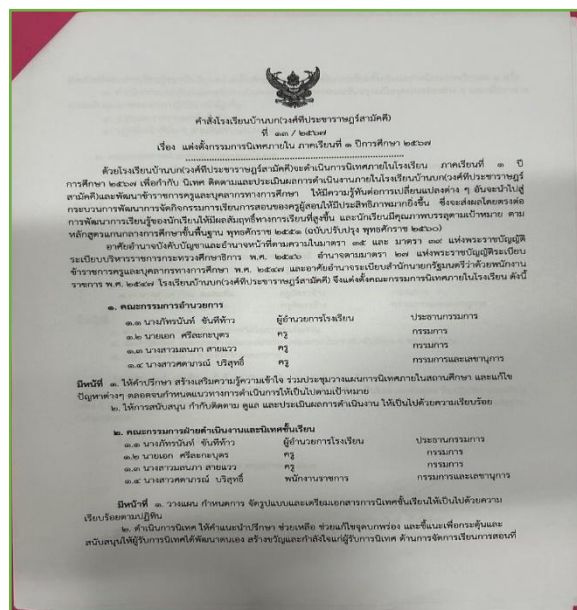

รูปภาพที่ 1 ภาพการประชุมวางแผนการดำเนินงาน

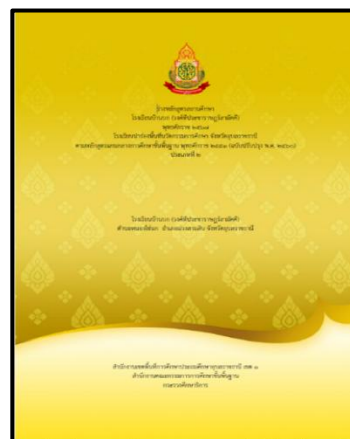
รูปภาพที่ 2 ภาพการประชุมกรรมการสถานศึกษา

๒. ออกคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงานกิจกรรมนิเทศการสอนภายในสถานศึกษาเพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

รูปภาพที่ 3 คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการนิเทศภายในสถานศึกษา

๓. ทบทวนระบบ และกลไกการประกันคุณภาพ ขั้นตอนการนิเทศภายในสถานศึกษา

รูปภาพที่ 4 แบบบันทึกรายงานผลการ PLC

รูปภาพที่ 5 หลักสูตรสถานศึกษาปีการศึกษา

๔. กำหนดนโยบายในการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗
๕. ร่วมกำหนดปฏิทินในการออกนิเทศติดตามในแต่ละปีการศึกษา

ปฏิทินการดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียน
โรงเรียนบ้านบก(วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567
ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2567 - 10 ตุลาคม 2567

วันที่	เวลา	ผู้รับการนิเทศ	ชั้น
23 พฤษภาคม 2567 (ครั้งที่ 1)	09.00 – 09.30 น.	คณะกรรมการประชุมวางแผน	-
	09.30 – 10.00 น.	นางสาวดารีน ละออมชัย	อนุบาล 2,3
	10.00-10.30 น.	นางสาวปวีณา วงศ์ดี	ป.1
	10.30-11.00 น.	นางสาวอุไรวรรณ มณีพรหม	ป.2
	11.00-11.30 น.	นายเอก ศรียะกุลบุตร	ป.3
	13.00 – 13.30 น.	นางสาวโชติมา ชูภาพ	ป.4
	13.30-14.00 น.	นางสาวมณิกา สายแวว	ป.5
	14.30-15.00 น.	นางสาวศรดาภรณ์ วิสิษฐ์	ป.6
	15.00-16.30 น.	คณะกรรมการประชุมสรุปผล จัดทำรายงานการนิเทศ(ครั้งที่1)	
25 มิถุนายน 2567 (ครั้งที่ 2)	09.30 – 10.00 น.	นางสาวดารีน ละออมชัย	อนุบาล 2,3
	10.00-10.30 น.	นางสาวปวีณา วงศ์ดี	ป.1
	10.30-11.00 น.	นางสาวอุไรวรรณ มณีพรหม	ป.2
	11.00-11.30 น.	นายเอก ศรียะกุลบุตร	ป.3
	13.00 – 13.30 น.	นางสาวโชติมา ชูภาพ	ป.4
	13.30-14.00 น.	นางสาวมณิกา สายแวว	ป.5
	14.30-15.00 น.	นางสาวศรดาภรณ์ วิสิษฐ์	ป.6
	15.00-16.30 น.	คณะกรรมการประชุมสรุปผล จัดทำรายงานการนิเทศ(ครั้งที่2)	
23 กรกฎาคม 2567 (ครั้งที่ 3)	09.30 – 10.00 น.	นางสาวดารีน ละออมชัย	อนุบาล 2,3
	10.00-10.30 น.	นางสาวปวีณา วงศ์ดี	ป.1
	10.30-11.00 น.	นางสาวอุไรวรรณ มณีพรหม	ป.2
	11.00-11.30 น.	นายเอก ศรียะกุลบุตร	ป.3
	13.00 – 13.30 น.	นางสาวโชติมา ชูภาพ	ป.4
	13.30-14.00 น.	นางสาวมณิกา สายแวว	ป.5
	14.30-15.00 น.	นางสาวศรดาภรณ์ วิสิษฐ์	ป.6
	15.00-16.30 น.	คณะกรรมการประชุมสรุปผล จัดทำรายงานการนิเทศ(ครั้งที่3)	

รูปภาพที่ 6 ปฏิทินการดำเนินงานนิเทศภายในสถานศึกษา

๖. ศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ด้วยการสรุปผลการดำเนินงานในแต่ละปีการศึกษา ได้แก่การจัดทำ SAR ในทุกปีการศึกษา

๗. วิเคราะห์สภาพปัญหาจุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหาอุปสรรค และโอกาสในการแก้ไขปัญหา (SWOT)

๒) ขั้นตอนการดำเนินงาน (D: Do)

กระบวนการทำงาน กรอบสำคัญการนิเทศที่ทำให้ทีมนิเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

- ผู้บริหารแบ่งหน้าที่ชัดเจนในกระบวนการนิเทศไม่ทับซ้อน ทีมนิเทศแต่ละคนมีหน้าที่ที่รับผิดชอบชัดเจน
- ผู้บริหารและทีมนิเทศมีแนวทางปฏิบัติร่วมกัน เพื่อยึดถือและปฏิบัติในกรอบเดียวกัน ที่สำคัญคือการนิเทศนี้ยุติธรรมสำหรับทุกฝ่าย ไม่เอนเอียงเข้าข้างผู้ใดผู้หนึ่ง
- กระบวนการนิเทศ มีความชัดเจน มีปฏิทินการนิเทศและเครื่องมือนิเทศเพื่อให้ทีมนิเทศสามารถนิเทศได้ตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพผ่านขั้นตอน กระบวนการนิเทศที่วางไว้
- กระบวนการนิเทศปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสม มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เพื่อให้การนิเทศมีประสิทธิภาพ

๑. ค้นหาปัญหา เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน/การทำงานของครู ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ว่าเกิดขึ้นจากสาเหตุใด โดยมีปัจจัยใดเข้ามาเกี่ยวข้อง มีแนวโน้มของปัญหา อย่างไร และมีผลกระทบใดที่จะเกิดขึ้นด้วยการจัดกิจกรรมเปิดใจ กิจกรรมนี้ผู้บริหารและทีมนิเทศของโรงเรียนได้สร้างแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับความต้องการนิเทศของครูผู้สอน เพื่อค้นหาสาเหตุของ ปัญหาครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) โดยขอความร่วมมือให้ผู้ตอบแบบสอบถามเปิดใจอย่าง

เต็มที่ โดยการให้ ข้อมูลตามความเป็นจริง ครอบคลุม และตกลงกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ยืดหยุ่น และเหมาะสม ซึ่งที่มณฑล ได้จัดส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอนก่อนล่วงหน้าวันประชุม แล้วนำมารวมกันในวันประชุมอีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นการเปิดใจของครูแต่ละคนในโรงเรียน ในการประชุมผู้บริหารเป็นผู้สร้างความตระหนักและความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญที่ต้องมีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยการชี้แจงแนวทาง และจุดมุ่งหมายของการนิเทศ ภายในให้ครูผู้สอนทราบ และครูมีความต้องการให้นิเทศอย่างไร แล้วจึงหาข้อตกลงร่วมกันว่าควรจะเป็น อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน

๒. วางแผนการนิเทศ การวางแผนการนิเทศเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการบริหารงานนิเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการนิเทศ ที่มีประสิทธิภาพ และเน้นการทำงานที่เป็นระบบ เพื่อประโยชน์ของสถานศึกษา ผู้บริหารและที่มณฑลได้ ระดมความคิด วิเคราะห์ปัญหาที่ได้จากแบบสอบถามโดยการรวบรวมแบบสอบถาม แล้วนำมาสรุปและ เรียงลำดับความต้องการจากมากที่น้อยที่สุด ซึ่งครูผู้สอนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีความต้องการรับการนิเทศ กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือในเรื่องการจัดการเรียนการสอนมากที่สุด จากนั้นที่มณฑลแต่ละคนได้นำเสนอวิธี แก้ปัญหาจากประสบการณ์และผลการวิจัยที่สามารถอ้างอิงได้ แล้วนำเสนอผลการระดมความคิด เมื่อ นำเสนอเสร็จสิ้น ดำเนินการอภิปรายสรุปและเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม นำข้อมูลที่ได้มาจัดทำ เอกสารนิเทศภายใน เช่น คู่มือการนิเทศ ปฏิทินการนิเทศ กิจกรรมการนิเทศ แบบบันทึกการนิเทศ

๓. นิเทศติดตาม “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” กระบวนการนิเทศติดตามที่น้อมนำหลักคิดตามศาสตร์พระราชาราชของรัชกาลที่ ๙ ให้การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านมโนะมีความยั่งยืน โดยมีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของครูผู้สอน มีรายละเอียด ดังนี้

เข้าใจ (Understanding) คือ การสร้างให้เกิดความมั่นใจในข้อมูลพื้นฐานด้วยการศึกษาข้อมูลทุกมิติของโรงเรียน ค้นหารากฐานของปัญหา รวบรวมองค์ความรู้ คือ รู้ชัดปัญหา ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการ สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น นโยบาย เป้าหมายของโรงเรียน และรู้บริบทของครูผู้สอนที่จะรับการนิเทศแต่ละคนเชิงลึก โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนร่วมกันวางแผนแก้ไขปัญหการจัดการเรียนการสอนทำให้มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลไปออกแบบการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมกับผู้เรียน และข้อมูลการจัดการเรียนรู้ที่ไม่สนองความต้องการของผู้เรียนและหลักสูตร ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ ทำให้มีแผนการจัดการเรียนรู้ หลักการทฤษฎี ศาสตร์การสอนเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี)

เข้าถึง (Connecting) คือ ดำเนินการนิเทศตามปฏิทินที่กำหนด เป็นการนิเทศแบบกัลยาณมิตรธรรม ๗ โดยมุ่งสร้างความเข้าใจ ความมั่นใจ แก้ปัญหา ชี้แนะ และเติมเต็มให้กับผู้รับการนิเทศ โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่สำคัญเป็นหลักในการนิเทศภายในโรงเรียน คือ การมีส่วนร่วม นิเทศเป็นระบบ โดยใช้การนิเทศที่หลากหลาย เช่น การสังเกตการสอน การเยี่ยมชั้นเรียน เป็นต้น ผู้บริหารสถานศึกษาและที่มณฑลได้สังเกตการจัดการเรียนรู้ ทำให้ทราบผลการสอนที่ครูผู้สอนได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) บูรณาการกับใช้สื่อเทคโนโลยีทางไกล (DLTV/DLIT) เพื่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของผู้เรียน ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-๑๙) ในรูปแบบของ On Site และ Online ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์มต่าง ๆ เช่น Google Meet, Page Facebook, Line เพื่อสะท้อนการ จัดการเรียนรู้ออกมา ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการปรับปรุง พัฒนาการจัด การเรียนรู้ตลอดจน ชื่นชมและให้ขวัญกำลังใจ

พัฒนา (Development) คือ การพัฒนาศักยภาพให้ครูผู้สอน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการใช้ วิจัยเป็นฐานในการบริหารจัดการโรงเรียนด้วยกระบวนการ PLC ถือเป็นเครื่องมือส่งเสริม

การศึกษาอย่างหนึ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนได้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการเรียนการสอน จากการที่ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ทำให้ได้ข้อมูลของปัญหาที่เกิดขึ้นรวดเร็วและหา แนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างเหมาะสม การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถนำไปเป็นแบบอย่างในการ แก้ไขปัญหาในลักษณะเดียวกันได้ ดังนั้นครูผู้สอนจึงมีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนภาคเรียนละ ๑ ครั้ง ซึ่งจะ ช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การจัดทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น มีประโยชน์อย่าง มากในการส่งเสริมและพัฒนาการศึกษา สามารถช่วยแก้ไขและพัฒนาผู้เรียนในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหาหรือส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังเป็นผลงานในการเสนอพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือขอเลื่อนวิทยฐานะ และเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนอีกด้วย

๓. สะท้อน/สรุปผล (C: Check) หลังการนิเทศทุกครั้ง ผู้บริหาร ทีมนิเทศและผู้บริหารนิเทศได้จัดให้มีการทบทวนผลการปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) เพื่อเป็นเครื่องมือถอดบทเรียน หรือองค์ความรู้ เป็นการรวบรวมบทเรียนที่ได้จากการนิเทศ มีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของการนิเทศนั้นๆ เพื่อให้สามารถท ำได้ดีขึ้นในครั้ง ต่อไป ซึ่งการทำ AAR จะอยู่ในส่วนหนึ่งของวงจรแห่งการวางแผนการเตรียมความพร้อม การปฏิบัติและ การทบทวน เป็นการทบทวนวิธีการนิเทศ ทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งนี้ ไม่ใช่เพื่อค้นหาคนที่ ทำผิดพลาดไม่ใช่การกล่าวโทษใครทั้งสิ้นแต่เป็นการทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การนิเทศ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและไม่ให้เกิดปัญหานี้ขึ้นอีกในขณะเดียวกันก็คงไว้ซึ่งวิธีการที่ดีอยู่แล้วเพื่อนำไปสู่การ วางแผนดำเนินการนิเทศในครั้งต่อไปที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล (A: Act) การติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาปฏิบัติเป็นระยะ และเมื่อสิ้นสุดกระบวนการนำผลการ ติดตาม ตรวจสอบ สู่การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการดำเนินงาน และใช้ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการวางแผนพัฒนาการดำเนินงานต่อไป โดยใช้เทคนิคการชี้แนะ (Coaching) หลักการในการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล ยึดหลักการ ดังนี้

๑) ความเป็นระบบ (System) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการความมีระบบ แบบแผนเป็นขั้นเป็นตอนที่ชัดเจน

๒) การมีส่วนร่วม (Collaboration) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทำงานเป็นทีม มีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

๓) ความพอเพียง (Sufficiency) ในการปฏิบัติงานยึดหลักการความพอเพียงตระหนักถึงความคุ้มค่าของการใช้งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ มีความพอประมาณ และมีเหตุผลรองรับในการดำเนินงาน

หลักการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผล ดำเนินการ ดังนี้

๑. สร้างไลน์กลุ่มเพื่อติดต่อประสานงาน และให้คำปรึกษา

๒. ประชุม PLC เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินการ

๓. ลงนิเทศ ติดตาม และทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้คำปรึกษา และข้อเสนอแนะต่างๆ ในการดำเนินการ

๔. รายงานผลการนิเทศทั้งต่อผู้บริหารในสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ รวมทั้งจัดทำข้อมูลการนิเทศของโรงเรียนต่อไป

รูปภาพที่ 7 การนิเทศภายในสถานศึกษา

รูปภาพที่ 8 การนิเทศภายในสถานศึกษา

รูปภาพที่ 9 การนิเทศภายในสถานศึกษา

รูปภาพที่ 10 การนิเทศภายในสถานศึกษา

รูปภาพที่ 11 การนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด

รูปภาพที่ 12 การนิเทศจากหน่วยงานต้นสังกัด

๔. ผลการดำเนินการ/ประโยชน์ที่ได้รับ

๔.๑ ผลที่เกิดตามวัตถุประสงค์

จากการดำเนินการการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ ในการดำเนินการประกันคุณภาพตามแนวทางที่ศึกษากำหนด ดังนี้

๑. นักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นในทุกรายวิชาตามค่ามาตรฐานทางการศึกษาที่กำหนด โดยมีผลการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยนักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ ๓ ขึ้นไป ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๘๘ และในปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐๑ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๗ มีผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในระดับโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๓ ในระดับ สพฐ. คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๐ และในระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๐ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ ผลการทดสอบ NT ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในระดับประเทศร้อยละ ๖๒.๕๘ อยู่ในกลุ่มคุณภาพระดับ ดี ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๐ โดยอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

ซึ่งอ้างอิงจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินิพื้นฐาน (O-NET) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) และความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) พบว่าความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนในทุกระดับชั้นมีการเพิ่มขึ้นในทุกปีการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่านวัตกรรมการจักการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยนวัตกรรมแนวปฏิบัติอันเป็นเลิศกิจกรรมครอบครัวรักการอ่าน ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาการอ่าน การเขียนของผู้เรียนได้จริงในทุกระดับชั้น

๒. ครูและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การกำหนดค่าเป้าหมาย โดยใช้ข้อมูล สารสนเทศจากผลการประเมินการปฏิบัติงานจริงของครูมาใช้เป็นฐาน ไปจนถึงเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมิน คุณภาพภายในสถานศึกษา หรือติดตาม ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบประกัน ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) สามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยกระบวนการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตรได้หลากหลายมากขึ้น

๓. ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ได้รับการพัฒนาโดยกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยรูปแบบการนิเทศภายในด้วยหลักกัลยาณมิตรที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น มีการประเมินคุณภาพประจำปี เป็นการประเมินแบบองค์รวม (Holistic assessment) ยึดหลักการตัดสิน ระดับคุณภาพมาตรฐานบนพื้นฐานของร่องรอยหลักฐานเชิงประจักษ์ มีการทบทวนผลการประเมิน โดยบุคคล ระดับเดียวกัน (peer review) มีการติดตามตรวจสอบ ประเมิน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและ ประสบการณ์คล้ายกัน เพื่อร่วมกันวิเคราะห์และให้ข้อสังเกต ข้อเสนอแนะ เชิงพัฒนาในการปฏิบัติงานประเมิน โดยกัลยาณมิตร ทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงไปตรงมา จริงใจและปราศจากอคติ

๔.๒ ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการ

จากการใช้กระบวนการนิเทศด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบตามกระบวนการนิเทศ ตามกระบวนการวงจร PDCA ส่งผลให้ครูและบุคลากรมีผลงานการปฏิบัติที่เป็นเลิศดังนี้

๑. รางวัลครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับดี

๒. รางวัลชนะเลิศ ระดับยอดเยี่ยม ในการประกวดนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของครูนักวิจัย ในโครงการวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยและพัฒนา นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๔.๓ ประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านผู้เรียน

ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยระดับสถานศึกษา และระดับชาติสูงขึ้น (อ้างอิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือ ผลการประเมิน RT ,NT,ONET ที่สูงกว่าระดับชาติ) หรือมีนักเรียนได้คะแนนสูง

๑) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาภาษาไทยนักเรียนทุกระดับชั้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับ ๓ ขึ้นไป ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๘๘ และในปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๐๑ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทยเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๗

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงร้อยละของนักเรียนที่มีเกรดเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละรายวิชาในระดับ ๓ ขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ระดับชั้น	รายวิชาพื้นฐาน								
	ภาษาไทย	คณิตศาสตร์	วิทยาศาสตร์	สังคมศึกษา	ประวัติศาสตร์	ภาษาอังกฤษ	สุขศึกษา	ศิลปะ	การงานอาชีพ
ป. ๑	๓	๓	๓	๓	๓	๑	๓	๓	๓
ป. ๒	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘	๘
ป. ๓	๖	๖	๗	๖	๖	๖	๗	๗	๗
ป. ๔	๖	๕	๕	๖	๔	๔	๗	๗	๗
ป. ๕	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓	๓
ป. ๖	๘	๘	๘	๘	๘	๗	๘	๘	๘
รวม	๓๔	๓๓	๓๔	๓๔	๓๒	๒๙	๓๖	๓๖	๓๖
ร้อยละ	๙๑.๘๘	๘๙.๑๙	๙๑.๘๘	๙๑.๘๘	๘๖.๔๘	๗๘.๓๗	๙๗.๒๙	๙๗.๒๙	๙๗.๒๙
ร้อยละเฉลี่ยทั้ง ๙ รายวิชา คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๒๙									

ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับดีขึ้นไประดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๑๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๖ คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๓๑ ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีการศึกษา ๒๕๖๕ คิดเป็นร้อยละ ๔.๑๘

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงร้อยละของนักเรียนที่มีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน ในระดับดีขึ้นไประดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ปีการศึกษา ๒๕๖๖

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน	ผลการประเมิน				ระดับดีขึ้นไป	ร้อยละ
		ไม่ผ่าน	ผ่าน	ดี	ดีเยี่ยม		
ป. ๑	๑๐	-	๒	๑	๗	๘	๘๐
ป. ๒	๕	-	-	๑	๔	๕	๑๐๐
ป. ๓	๖	-	๑	๒	๓	๕	๘๓.๓๓
ป. ๔	๒	-	-	๑	๑	๒	๑๐๐
ป. ๕	๘	-	-	๒	๖	๘	๑๐๐
ป. ๖	๘	-	-	๓	๕	๘	๑๐๐
รวม	๓๙	-	๓	๑๐	๒๖	๓๖	๙๒.๓๑

๒) มีผลการทดสอบ O-NET ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในระดับโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๐๓ ในระดับ สพฐ. คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๒๐ และในระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ ๕๗.๓๐ โดยมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศ

ตารางที่ ๓ ตารางแสดงผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ปีการศึกษา ๒๕๖๖

รายวิชา	คะแนนเฉลี่ย		
	ระดับโรงเรียน	ระดับ สพฐ.	ระดับประเทศ
ภาษาไทย	๖๕.๐๓	๕๖.๒๐	๕๗.๓๐
คณิตศาสตร์	๓๐.๓๐	๒๘.๗๐	๒๙.๙๖
วิทยาศาสตร์	๔๙.๓๘	๓๙.๖๙	๔๐.๗๕
ภาษาอังกฤษ	๓๘.๖๗	๓๓.๖๕	๓๗.๓๒

๓) ผลการทดสอบ NT ในปีการศึกษา ๒๕๖๖ ในระดับประเทศร้อยละ ๖๒.๕๘ อยู่ในกลุ่มคุณภาพระดับ ดี

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงผลการทดสอบ NT ในปีการศึกษา ๒๕๖๖

ความสามารถ	คะแนนเฉลี่ย			ระดับคุณภาพ
	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	
ความสามารถด้านภาษา (ภาษาไทย)	๕๙.๗๕	๔๕.๕๘	๖๒.๕๘	อยู่ในระดับดี
ความสามารถด้านคำนวณ (คณิตศาสตร์)	๕๙.๐๐	๓๘.๘๓	๕๒.๙๗	อยู่ในระดับดี

๔) ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศคิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๐ โดยอยู่ในระดับคุณภาพดีมาก

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงผลการทดสอบ RT ในปีการศึกษา ๒๕๖๖

ความสามารถ	คะแนนเฉลี่ย			ระดับคุณภาพ
	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	
การอ่านออกเสียง	๖๙.๙๕	๗๗.๓๘	๙๐.๐๐	ดีมาก
การอ่านรู้เรื่อง	๗๒.๗๙	๗๗.๑๙	๗๘.๐๖	ดีมาก
รวม ๒ ด้าน	๗๑.๓๘	๗๗.๒๘	๗๙.๐๐	ดีมาก

ซึ่งอ้างอิงจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) และความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) พบว่า

ความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียนในทุกระดับชั้นมีการเพิ่มขึ้นในทุกปีการศึกษา ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า
 นวัตกรรมการจักการเรียนรู้ภาษาไทยด้วยนวัตกรรมแนวปฏิบัติอันเป็นเลิศกิจกรรมครอบครักรอ่าน ของ
 โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ทีประธารราษฎร์สามัคคี) เป็นนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้พัฒนาการอ่าน การเขียนของ
 ผู้เรียนได้จริงในทุกระดับชั้น

๕) ผลงานการประกวดแข่งขันระดับเขตพื้นที่การศึกษา

เด็กหญิงอรสา ปัตตะวงศ์ รางวัลระดับเหรียญเงิน กิจกรรมแข่งขันท่องอาขยานทำนองเสนาะ
 ระดับชั้น ป.๔-๖ งานศิลปหัตถกรรมนักเรียน ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ครั้งที่ ๗๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๖

รูปภาพที่ 13 เกียรติบัตรรางวัลระดับเหรียญเงิน การแข่งขันท่องอาขยานทำนองเสนาะ ป.4-6

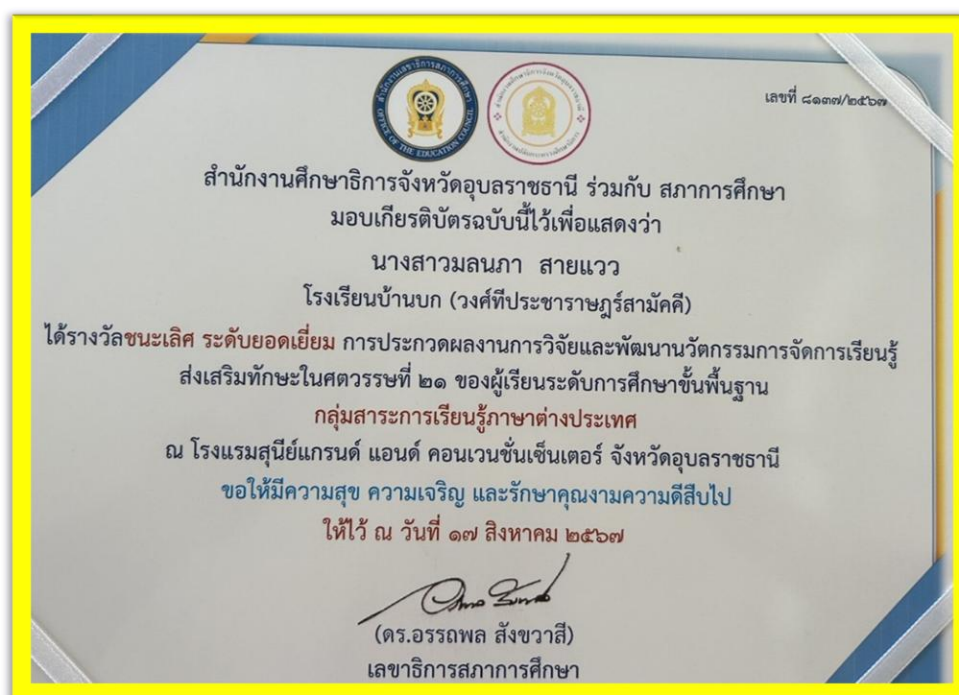
รูปภาพที่ 14 เกียรติบัตรจัดส่งแผนพัฒนาเพื่อยกระดับความสามารถด้านการอ่าน และการเขียน ระดับโรงเรียน

ด้านครูผู้สอน

๑. รางวัลครูต้นแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ระดับดี

๒. รางวัลชนะเลิศ ระดับยอดเยี่ยม ในการประกวดนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของครูนักวิจัย ในโครงการวิจัย รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. เกียรติบัตรครูภาษาไทยต้นแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างมีคุณภาพ ระดับ ดีมาก ประเภทครูผู้สอน ป.๑-๓

๔. เกียรติบัตรครูภาษาไทยต้นแบบการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างมีคุณภาพ ระดับ ดีมาก ประเภท ครูผู้สอน ป.๑-๖

๕. ครูภาษาไทยต้นแบบการส่งเสริมสมรรถนะการอ่านขั้นสูงสู่ความเป็นเลิศ ระดับ ดีเยี่ยม ประเภทครูผู้สอน ป.๔-๖

ด้านสถานศึกษา

สถานศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้ Active Learning ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๗

รางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ โรงเรียนต้นแบบการส่งเสริมการใช้สื่อนวัตกรรมไทยเพื่อการเรียนรู้สู่ความเป็นเลิศระดับ ดีมาก ประเภทสถานศึกษา ขนาดเล็ก

๕. ปัจจัยความสำเร็จ

ในการดำเนินงาน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาด้วยหลัก กลยัตยมิตร สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ประชากรราษฎร์สามัคคี) ๒) เพื่อส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่ ประชากรราษฎร์สามัคคี) มีแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายในศตวรรษที่ ๒๑ ๓) เพื่อพัฒนา กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาด้วยรูปแบบการนิเทศภายในด้วยหลักกลยัตยมิตรได้ด้วยกระบวนการ ดำเนินงานที่มีความเป็นระบบ ความร่วมมือของคณะครู บุคลากรของโรงเรียน และการร่วมมืออย่างเข้มแข็ง ของผู้ปกครองและชุมชน นอกจากนี้ยังได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้นการจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ เนื้อหาของกิจกรรม จะจัดให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียนของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิด ความการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งผู้สอนและผู้เรียนร่วมเรียนรู้ไปพร้อม กันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยากรต่าง ๆ และการฟังเสียงและความคิดเห็นของผู้ปกครอง และการร่วมมือกันของชุมชนไม่ว่า จะเป็นชุมชนโดยรอบ และชุมชนแห่งการเรียนรู้ และเครือข่ายที่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ ดังนั้นครูจะต้องมี การปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็น ผู้นำ ผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นเพียงผู้ช่วยเหลือส่งเสริมสนับสนุน กระตุ้นให้ ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้จากสื่อ และแหล่ง การเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียนเพื่อที่จะได้นำความรู้

ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้แก่ชุมชนและ บุคคลอื่นต่อไปได้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้เกิดการพัฒนาตนเอง และอุปนิสัยในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอด้วยกิจกรรมครอบครัวรักการอ่าน ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ ความร่วมมือจากฝ่ายต่าง ๆ เป็นอย่างมาก ทั้งภาครัฐ และภาคีเครือข่ายทำให้สามารถดำเนินงานได้ประสบ ผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพมีพัฒนาการและผลงานที่มีความต่อเนื่องตลอดมา การสนับสนุนตั้งแต่ปี ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน ได้แก่

๑. การได้รับการสนับสนุน ติดตาม ตรวจสอบ การดำเนินงาน ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) จากทุกภาคส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง ทำให้บุคลากรภายในโรงเรียน มีกำลังใจในการ ดำเนินงานมากยิ่งขึ้น

๒. การให้การสนับสนุน อบรม พัฒนาและจัดสรรงบประมาณจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ที่ช่วยเหลือให้ คำแนะนำ ทำให้ผู้จัดทำมีทักษะ ประสิทธิภาพและแนว ทางการทำงานที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๓. การได้รับการสนับสนุนด้านวิทยากรการฝึกอบรม ซึ่งจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลหนองไข่ นก และครูแดร์ จากสถานีตำรวจภูธรม่วงสามสิบ ที่สนับสนุนด้านวิทยากรในการอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน โรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)

๔. นางภัทรนันท์ ชันทีท้าว ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี) คณะกรรมการ ศึกษา ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานีตำรวจภูธรม่วงสามสิบ และคณะครู ที่ให้ ความเห็นชอบ นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติโดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงาน อีกทั้งยังสนับสนุน งบประมาณในการปฏิบัติงาน

๕. นักเรียนร่วมกันดำเนินกิจกรรมตามความสามารถของตนเองอย่างเต็มที่ มีแนวทางในการแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม และมีความสามารถในการแก้ไขสถานการณ์ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรม เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายต่อไป

๖. มีกระบวนการติดตาม ประเมินผล วิเคราะห์และอภิปรายผล การนำข้อมูลที่ได้ จากการประเมินการ ดำเนินโครงการกิจกรรม ครอบครัวรักการอ่านต่อต้านยาเสพติด ร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ครูและนักเรียน เพื่อ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนมีแนวความคิดที่ กว้างขวางมากยิ่งขึ้น

๖. บทเรียนที่ได้รับ

จากการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗ ของโรงเรียนบ้านบก (วงศ์ที่พระราชราษฎร์สามัคคี)

๑. ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินงานของระบบงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาร่วมกันกำหนดมาตรฐานการศึกษา ค่าเป้าหมายโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ และเป็นผู้มีส่วนร่วมใน การ ประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา หรือ ติดตาม ตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการ พัฒนาและ รวบรวมข้อมูลจากการประเมินเพื่อใช้เป็นสารสนเทศในการจัดทำรายงานประจำปีของสถานศึกษา (SAR) และนำ ข้อมูลสารสนเทศ ทั้งผลการประเมิน จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนา ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปใช้ ในการปรับปรุง การดำเนินงานของตนเองในปีต่อไป จะทำให้เกิดกระบวนการทำงานตามรูปแบบการนิเทศ ด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗

๒. ครูมีความตระหนักในบทบาทหน้าที่ และทัศนคติที่ถูกต้องต่อการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพ ภายใน สถานศึกษาและมีการถ่ายทอดองค์ความรู้สู่การปฏิบัติงาน ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงาน ประกัน คุณภาพตามแนวทางที่สถานศึกษากำหนด

ข้อเสนอแนะ

สถานศึกษาต้องอบรมความรู้ ข้อเท็จจริงของเนื้อหาและสภาพปัจจุบัน ทำให้เป็นระบบ ต้องมีการจัดการความรู้เพื่อรวบรวมนำมาเผยแพร่แก่ผู้ที่สนใจสามารถนำความรู้ นั้นไปปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อสังคมและชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะการนำผลงาน ไปใช้ประโยชน์ด้านต่างๆ แบ่งเป็น ๓ หลัก ประกอบไปด้วย ประโยชน์ด้านนโยบายและแผนประโยชน์ ด้านสาธารณะและประโยชน์เชิงวิชาการ

การเผยแพร่/การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้ การได้รับการยอมรับ/รางวัลที่ได้

๑. มีผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสี่ ได้รับการรับรองมาตรฐานและมีระดับคุณภาพดี มากได้รับการยอมรับจากสถานศึกษาอื่นในสังกัด ให้เป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา รวมทั้งสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้คุณภาพตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด
๒. ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับ โรงเรียน และระดับกลุ่ม

แนวทางการเผยแพร่แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศให้กับหน่วยงานอื่น

๑. จัดทำรูปเล่มวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยรูปแบบการ นิเทศภายในเพื่อพัฒนาด้วยหลักกัลยาณมิตรธรรม ๗
๒. เผยแพร่วิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) แก่คณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียน และ หน่วยงานอื่น ๆ